

**Імідж Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
в пресі
(2004 рік)**

ЗМІСТ

<u>ОРГАНІЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ.....</u>	<u>2</u>
ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ:	2
СУЧАСНИЙ СТАН БІБЛІОТЕЧНОЇ ГАЛУЗІ:	2
З'ЇЗДИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ:	4
КЕРІВНИЦТВО БІБЛІОТЕКИ:	5
ЦЕНТР БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ:	6
МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ:.....	6
<u>БІБЛІОТЕЧНІ ФОНДИ ТА ЇХ ФОРМУВАННЯ .....</u>	<u>10</u>
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:	10
ПОПОВНЕННЯ ФОНДІВ:	10
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ:.....	12
ІНСТИТУТ РУКОПИСУ:	17
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ:	19
ВІДДІЛ ГАЗЕТНИХ ФОНДІВ СІАЗ:	22
<u>БІБЛІОТЕЧНІ КАТАЛОГИ. КАТАЛОГІЗАЦІЯ .....</u>	<u>22</u>
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:	22
<u>КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА .....</u>	<u>22</u>
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:	22
ВИСТАВКИ:	23
ЗУСТРІЧІ, ВЕЧОРИ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ:	26
МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ:	29
<u>БІБЛІОГРАФІЯ. БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВО .....</u>	<u>30</u>
НОВІ ВИДАННЯ:	30
<u>ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ.....</u>	<u>31</u>
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:	31
ПЕРСОНАЛІЇ, ОСОБИСТОСТІ:	31
<u>ІНФОРМАЦІЯ .....</u>	<u>31</u>
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:	31

ОРГАНІЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ:

№ 1. Відбувся брифінг заступника Глави Адміністрації Президента Василя Базіва. Він розповів про заходи щодо вдосконалення діяльності Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. Постановою уряду України затверджено Державну програму розвитку бібліотеки на 2005-2010 роки, в якій враховано всі вимоги Президента України, зокрема щодо комплексної комп'ютеризації цієї бібліотеки та розширення інформаційних мереж і телекомунікаційних систем. Передбачено будівництво додаткового корпусу бібліотеки та його оснащення за окремою програмою НАНУ.

Брифінг в Адміністрації Президента // Урядовий кур'єр. – 26.10.04, № 203. – С. 4.

СУЧАСНИЙ СТАН БІБЛІОТЕЧНОЇ ГАЛУЗІ:

№ 2. Библиотеки способствуют процессу трансформации общества, считает генеральный директор Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского, академик НАНУ Алексей Онищенко. [Кор.] Алексей Семенович, расскажите, пожалуйста, о ситуации, в которой находятся сейчас украинские библиотеки. Посещают ли их наши люди? – Посещают, и очень активно. Например, в нашей библиотеке ежедневно бывает 1,5-2 тыс. читателей. Приблизительно такое же количество, а то и больше, заходит через Интернет в нашу электронную базу. Так что, уверяю вас, публика сейчас читающая и активно посещающая библиотеки. [Кор.] Каково качество и количество фондов украинских библиотек? – Качество и содержание фондов зависят от того, какие средства имеются в распоряжении, чтобы закупить ту или иную литературу. Важно и то, в какое время вышла книга. В Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского хранится практически все, что создано на украинской земле за весь период существования письменности – от тысячелетних рукописей, до сегодняшних электронных изданий. Если говорить о количестве фондов, то у библиотекарей есть такое понятие – библиотечная единица. Сюда можно причислить рукопись, книгу, документ, годовой комплект газет или журналов. Поэтому есть определенные сложности при подсчетах. Если считать в библиотечных единицах, то у нас в фондах около 14 млн. библиотечных единиц. А во всех украинских библиотеках, по разным подсчетам, находится около миллиарда экземпляров книг, печатных изданий. [Кор.] Примечательно, что многие библиотеки имеют свои сайты в интернете. Как обстоят дела с информатизацией отрасли? – Да, сделано много, но мы все равно отстаем от Запада. Большинство наших учреждений мечтают перевести хотя бы часть своих фондов в электронную форму. А ведь это средства, время и человеческие усилия. Но мы постепенно стараемся оцифровывать раритеты, старые рукописи, особенно те, которые находятся под угрозой физического разрушения. [Кор.] Поддерживают ли библиотеки международные связи? – В библиотечном деле, как и в любой другой профессии, немаловажны общение с коллегами, обмен опытом, знаниями, различные дискуссии. Ежегодно в октябре на базе Национальной библиотеки Украины проводятся международные конференции по фундаментальным проблемам в этой сфере. Безусловно, библиотеки являются ключевым звеном в научно-информационном сопровождении процессов трансформации общества. Мы регулярно участвуем в конференциях, проводящихся нашими коллегами в других странах. [Кор.] А как обстоят дела с социальным обеспечением работников библиотек? – Трудный вопрос. Зарплата наших сотрудников ниже уровня средней зарплаты по Украине. Но главное не только в этом. Важно, чтобы изменился статус библиотекаря. Библиотеки сегодня – это центры науки, образования, культуры, доступа к мировым информационным ресурсам. Ежемесячно появляются новые периодические издания, печатаются новые книги, плюс масса новой информации в Интернете. Поэтому библиотекарь сейчас – это синтетическая, комплексная профессия. Нужно быть библиографом, документоведом,

науковедом, інтернет-навігатором, консультантом. Додайте сюди знання мов, інформаційних технологій. По тому ми виступаємо за те, щоб бібліотекарі мали статус науково-інформаційних або науково-педагогічних працівників.

Читати ніколи не пізно. Було б де // Влада і політика. – 12–18.03.04, № 11. – С. 8–9.

№ 3. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського – в народі – Вернадка – не лише найбільший інформаційний центр Києва та України, а й одне з найповніших книжкових зібрань світу. Чим живе вона сьогодні, які є там проблеми, ми попросили розповісти генерального директора Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського, академіка НАНУ Олексія Онищенка. – «У нашій бібліотеці зберігається близько 15 мільйонів видань: газет, журналів, рукописів та інших документів. Ми тісно співпрацюємо з понад тисяча шістьсот бібліотеками різних країн світу та ведемо обмін інформацією. Але, попри всі досягнення, існують невирішені проблеми. На першому місці у директора великої книгозбірні стоїть питання – де взяти кошти, щоб підтримувати цей величезний комплекс на високому рівні? Так, саме комплекс, адже, крім бібліотечних традиційних підрозділів, у структуру бібліотеки входять: Національна юридична бібліотека, служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, інститути бібліотекознавства, української книги, інститут рукопису, архів видатних учених, письменників, інститут біографічних досліджень, комп'ютерний центр, центр консервації та реставрації, видавничий центр. Ми – єдина бібліотека в Україні, що працює щодня, активно поповнюючи фонд. Головне для нас – мати потужний ресурс для забезпечення потреб й інтересів наших користувачів, яких у нас близько півмільйона! Сьогодні Інтернет конкурує зі звичайними бібліотеками. Тому ми створили власний сайт – потужний, цікавий і змістовний, котрий відвідують у 3-5 разів більше людей, аніж кількість звичайних відвідувачів бібліотеки. З 1994 року ми впровадили електронний каталог, маємо великі бібліографічні й реферативні бази, готуємо та видаємо чотири рази на рік журнал «Джерело», де реферуємо всю наукову літературу, що вийшла в Україні за цей час». На питання щодо фінансування бібліотеки директор відповів так: «Нам у дечому допомагають спонсори. Деякі за власний рахунок, а деякі й за рахунок своїх організацій видають певну літературу. Також допомагає держава. Вона фінансує передплату внутрішньоукраїнської та російськомовної наукової періодики, а щодо зарубіжної – то тут уже складніше. Щоб передплатити основні наукові журнали світу, необхідно 20 мільйонів доларів! Профінансовано ж було цього року лише 850 доларів, стільки ж було і торік, тай й ті кошти надходять із запізненнями, поетапно. Великою проблемою сьогодні для бібліотеки є нестача площі. У 27-поверховій будівлі Вернадки книжкам стає занадто тісно. Не вистачає місця у книгозбірні й читачам. На день їх приходиться по півтори тисячі. Тому найближчим часом буде розпочато будівництво нового корпусу бібліотеки. Зараз керівництво займається пошуком площі, що є проблематичною справою, адже в центрі її недостатньо, а на околиці Києва будувати невигідно. Це створило б незручності людям, які приїждять до бібліотеки з усієї країни. Постає проблема збагачення наукового, інформаційного, знаннєвого ресурсу. Постійно треба мати готові кошти для закупівлі нових матеріалів, адже ту чи іншу книжку можна придбати лише протягом декількох місяців. «Також, – веде далі Олексій Онищенко, – є в Україні закон про обов'язкові примірники, відповідно до якого видавництво чи видавнича організація мають обов'язково надсилати один чи два екземпляри до бібліотеки, але в законі немає санкції за невиконання цього закону, і тому багато видавництв й організацій просто ігнорують його. Особливо ті, що друкуються за кордоном. Така ж проблема постає і з електронними виданнями, що також підпадають під цей закон і котрих із кожним днем все більше. І ми в умовах домовленості, прохання частково збираємо електронні варіанти книжок, деякі невидані праці і створюємо свою електронну бібліотеку. Вона серед країн СНД, після московської, одна з найбільших. Проте ми не маємо повного комплексу електронних

видань. І тому ми, як національна бібліотека, щодня б'ємося, щоб кожна друкована праця була у наших фондах. Ще одна проблема – збереження інформації. Для паперу існує курс санітарно-гігієнічного режиму, який уповільнює старіння. В давньому режимі та завдяки давнім технологіям намагаємося більш-менш підтримувати санітарно-гігієнічні норми. Брудне повітря міста вносить свої корективи у процес руйнування паперу: викиди газів автовокзалу та розташованих поруч великих магістралей не в змозі вловити жоден фільтр, кіптява потрапляє до сховищ, осідає на книжках, «роз'їдає» їх. Тому постає питання перезапису літератури на електронні носії». «Тут виникає ряд інших проблем, – продовжує Олексій Онищенко. – У першу чергу – це сканування. Адже після нього сам оригінал руйнується, та й сканований текст необхідно довго правити. Виникає питання: на якому носії цю інформацію зберігати? Широко розповсюджені носії, що утримують інформацію лише 30-50 років. Нам же потрібні такі носії, на котрих інформація зберігалася би понад тисячу років. Проблема охорони фонду літератури є також украй важливою. Сьогодні вимагає від бібліотекаря високої кваліфікації: інформаційний вибух, різноманітність джерел, видів та носіїв інформації ставить перед ним вимоги щодо всебічного розвитку в інформаційному просторі. Тут бібліотекар повинен виступати як консультант, порадник, своєрідний навігатор у вирі інформації. Знання інформаційних систем, іноземних мов, орієнтація у суспільному прогресі повинні бути невід'ємними у житті хранителя книг. На жаль, рівень оплати праці не відповідає таким високим вимогам щодо працівника. «Ми збираємо інформацію, – каже директор бібліотеки, – зі всього світу рідною та іноземними мовами про українців, Україну, підтримуємо зв'язки з багатьма бібліотеками світу. Багато потрібної нам інформації міститься за кордоном. Ми намагаємося всіма силами переправити її в Україну, проте все це впирається в кошти».

***Радченко Ю. Усі до бібліотеки: читати, читати, читати...
// Без цензури. – 09–15.07.04, № 27. – С. 12.***

З'їзди, конференції, семінари:

№ 4. У квітні в Москві відбулася одинадцята Міжнародна наукова конференція з проблем книгознавства під девізом «Книга та світова цивілізація». Уперше з ініціативи відомого російського дослідника української та білоруської культури, доктора філологічних наук Юрія Лабинцева в рамках конференції в Культурному центрі України в Москві відбувся російсько-Український «круглий стіл» з історії та історіографії української книжності. Його організаторами стали Культурний центр України, Інститут слов'янознавства РАН, Товариство шанувальників Української книги в Москві, Об'єднання українців Росії. Увагу учасників «круглого столу» привернули доповіді кандидата історичних наук, завідувача відділом Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського Галини Ковальчук «Українське бібліологічне товариство». На «круглому столі» були також представлені доповіді українських науковців, які не змогли взяти безпосередньої участі в конференції – наукового співробітника Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського Наталі Бондар «Острозька Біблія з «віленськими аркушами» із зібрання НБУВ», кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського І.Циборовської-Римарович «Родова бібліотека Міклошевських».

Мороз Ю. Російсько-український «круглий стіл» з історії та історіографії української книжності відбувся у Москві // Слово Просвіти. – 20–26.05.04, № 21. – С. 6.

№ 5. Кирила і Мефодія вшанували науковою конференцією в бібліотеці імені В.І. Вернадського й театралізованим дійством біля пам'ятника княгині Ользі. В Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського відбулася міжнародна наукова конференція «Слов'янські культури ХІХ-ХХІ століття: стан і перспективи розвитку».

Вчені аналізували проблеми славістичної науки в епоху глобалізації, радилися, як привернути увагу спільноти до становища національних мов. Директор Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського Олексій Онищенко розповів про життя публіциста, політика, апологета незалежності Македонії Крете Петкова Мисиркова. Третину відведених Богом літ він прожив у Одесі, Бердянську та Полтаві. У рамках конференції репрезентували також книги «Галицько-Волинський літопис», «Стилістика української літературної мови», «Слов'янська лексика в історико-етимологічному висвітленні», «Болгарський щорічник».

Кульова В., Гаєвська Г. Апостоли слов'янського // Хрещатик. – 02.06.04, № 77. – С. 5.

№ 6. Міжнародна наукова конференція «Бібліотеки та інформаційні центри в системі наукового супроводу суспільних реформ» розпочалася в Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського. У роботі форуму беруть участь президент Національної академії наук Борис Патон, народні депутати, іноземні гості.

Вчора // Хрещатик. – 13.10.04, № 150. – С. 1.

№ 7. Науково-просвітницька конференція, присвячена 60-річчю визволення України від німецько-фашистських окупантів, відбулася у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського. Серед організаторів академічні інститути історії України, Української археології та джерелознавства імені Михайла Грушевського, а також Державний комітет архівів.

Вчора // Хрещатик. – 03.11.04, № 162. – С. 1.

№ 8. Нещодавно Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського провела Міжнародну наукову конференцію на тему: «Бібліотеки та інформаційні центри в системі наукового супроводу суспільних реформ». Організаторами цього заходу були – Національна бібліотека імені В.І. Вернадського, Асоціація бібліотек України, Рада директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів Академії наук – членів Міжнародної асоціації академії наук. Конференція працювала в пленарному і секційному режимах. На пленарному засіданні розглядалась тема: «Бібліотеки та інформаційні центри в реалізації національної інформаційної політики». Робота секцій була присвячена таким темам: «Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек: напрями, структури, продукти», «Бібліотечні технології інформаційного сервісу та інтеграція науково-інформаційних ресурсів», «Науково-інформаційне забезпечення інноваційної діяльності», «Історико-культурна спадщина у формуванні стратегії суспільних перетворень». Також було проведено круглий стіл на тему: «Українська бібліотека: проблеми наукового забезпечення інноваційного розвитку бібліотек», «Міжнародний досвід правового забезпечення бібліотечно-інформаційної діяльності». Відбувся семінар-практикум: «Електронні бібліотеки та нові інформаційні технології». На конференції з повідомленням виступив Генеральний директор НБУВ, академік НАН України О.С.Онищенко – «Інформаційний супровід соціальних реформ – родова функція бібліотек».

Родова функція бібліотек // Культура і життя. – 17.11.04, № 42. – С. 1.

КЕРІВНИЦТВО БІБЛІОТЕКИ:

№ 9. Учасники состоявшегося диалога на научно-практической конференции по вопросам законодательного обеспечения деятельности СМИ предлагают парламенту, Кабмину и Президенту отменить законопроект, направленный против госсектора телерадиовещания, и поддержать проект закона «О концепции национальной информационной политики». Ее основными положениями, отметил директор Национальной библиотеки имени В.И. Вернадского Алексей Онищенко, является создание отечественной информационной системы и информационного продукта.

Причем концепция не ограничивается только СМИ, она направлена и на развитие украинского сегмента Интернета.

Филашов М. Державний подход к информации // Киевские Ведомости. – 30.04.04, № 93. – С. 4.

№ 10. Якщо говорити про авторитет Товариства «Знання», то сьогодні можна назвати академіків Віктора Андрущенка – ректора Національного педагогічного ун-ту ім. М.Драгоманова, Леоніда Губерського – директора Ін-ту міжнародних відносин, Івана Кураса – віце-президента НАН України, Олексія Онищенко – директора Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського, Валентина Мамутова – голову правління Донецької обласної організації Товариства.

Хлебникова Т. Український золотоуст // Освіта України. – 06.07.04, № 52–53. – С. 6.

ЦЕНТР БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ:

№ 11. Наталя Кушнарєнко, проректор Харківської державної академії культури, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник культури України. Нині національні, центральні галузеві, обласні універсальні та вузівські бібліотеки поступово освоюють нові інформаційні технології. Створюються умови для об'єднання бібліотек України в єдину інформаційну систему. Слід гідно оцінити процеси електронізації, які тривають у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського.

Нова бібліотека – нові кадри // Культура і життя. – 31.03.04, № 12. – С. 4.

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ:

№ 12. У НБУ імені В.І. Вернадського з нагоди Року Польщі в Україні відбулося відкриття книжково-інформаційної виставки «Україна-Польща: історія та сьогодення» і круглий стіл «Україна-Польща: європейське сусідство», в рамках якого презентовано низку нових наукових праць українських учених. Спеціальний бібліотечний день, організований НАНУ, Посольством Республіки Польща в Україні, НБУ імені В.І. Вернадського, Ін-том політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, Ін-том історії України НАН України, Київським національним ун-том ім. Т.Шевченка та Центром українсько-польських студій, зібрав учених, письменників, громадських діячів, як безпосередньо причетних до полоністики, так і небайдужих до перспективи українсько-польських взаємин на різних рівнях. В експозиції книжково-інформаційної виставки було широко представлено літературу власних бібліотечних фондів: відділів стародруків та рідкісних видань (Біблія з коментарями Св. Ієроніма (XIV ст.), Грамота Яна III Собеського, польського короля, про видання прав і привілеїв на землі церкви в Іллі... (1687 р.), «Каталог математичних, фізичних і астрономічних інструментів Станіслава Августа, польського короля» Целестина Менкарського (1787 р.) та ін.), газетних, музичних фондів та фондів Ін-ту рукопису з історії Польщі, її культури, науки, освіти, побуту як частини полоніки та масиву полоністики. Книги й наукова бібліографія віддзеркалювали зовнішню політику країни, міжнародну стратегію, орієнтовану на толерантність, процеси творення та співробітництва на досягнення повного взаєморозуміння між Україною та Польщею. – Наша бібліотека, як і бібліотеки університетські, я вже не говорю про обласні бібліотеки західних регіонів України, підтримує давні й тісні книгообмінні зв'язки з бібліотеками Польщі, – говорить академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України, генеральний директор Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, академік НАН України Олексій Онищенко. – Вона має обмін із 150-ма бібліотеками та інформаційними центрами Польщі. Останні десять років понад 150 тис. назв книжок і журналів ми відіслали в Польщу і отримали звідти більше 100 тис. одиниць найменувань. Це свідчить про потужний пласт культурного обміну через друковану продукцію. Нині до нього приєднується обмін електронною інформацією. У перспективі

наші зв'язки ще більше розширяться: з'єднуються два потоки інформаційного обміну – старий книжковий та електронний – і збільшується кількість спеціалістів, які займаються польською проблематикою в Україні та українською – в Польщі. За словами академіка О.Онищенка, українсько-польські зв'язки дуже давні і сягають ще дописемного періоду. А з появою друкованої продукції вони стали систематичними. Між НАНУ та Польською академією наук є договір про співробітництво і практично більшість інститутів соціогуманітарного профілю підтримують контакти і проводять спільні дослідження, мають спільні публікації, організують спільні конференції з польськими установами і спеціалістами. Зокрема, Загальнослов'янський лінгвістичний атлас, Карпатський мовний атлас – це лише одиничні проекти співпраці. Кор.: Як розвиватимуться українсько-польські взаємини після вступу Польщі до ЄС? Академік Олексій Онищенко: Є дві позиції. Перша – Євросоюз виставить певні обмеження. Друга – поляки розуміють, що їм слід продовжувати не тільки економічні й політичні стосунки, а й традиційні, що склалися історично. І в Польщі, і в Україні залишилося багато змішаних сімей, частина українського населення живе в Польщі, а польського в Україні. ЄС стримує лише формальні зв'язки, що торкаються переїздив, дозволів, документації тощо. Але Інтернет кордонів не має, тому на рівні звичайного обміну інформацією обмеження відсутні. Думаю, роль цього каналу спілкування і співробітництва значно посиляться, якоюсь мірою перекриє ті обмеження, що ЄС встановлює своїми кордонами і вимогами щодо країн, які ще не є його членами.

Через спільну історію – до спільної Європи. Відбувся бібліотечний день, присвячений Року Польщі в Україні / І. Ніколайчук // Світ. – 00.06.04, № 23–24. – С. 2.

№ 13. Дни науки Республики Македония в Украине открылись в Национальной библиотеке Украины имени Владимира Вернадского в Киеве. В торжественной церемонии открытия приняли участие президент НАН Украины Борис Патон, президент Македонской академии наук и искусств Цветан Грозданов, а также ряд украинских и македонских ученых и представителей дипломатического корпуса. Предусматривается, что в рамках Дней науки Республики Македония в Украине при участии ведущих украинских и македонских ученых будут проведены международная научная конференция «Роль науки в социальной трансформации общества Украины и Республики Македония», презентации компьютерной лексикографической системы украинско-македонского и македонско-украинского словаря и разговорника, а также подписан Договор о сотрудничестве между Народной и университетской библиотекой «Св. Климента Охридского» (Македония) и Национальной библиотекой Украины имени Владимира Вернадского.

В стране // Одесский вестник. – 02.06.04, № 100. – С. 2.

№ 14. Легко, не вимушено й природно складаються відносини в галузі науки, книжкового обміну, співпраці між двома наймогутнішими інституціями – Національною академією наук України та Македонською академією наук і мистецтв, між бібліотеками – Національною бібліотекою України імені В.І.Вернадського (НБУВ) та Народною і університетською бібліотекою «Св. Климент Охридські». Створено Комісію НАН України зі співробітництва з Македонською академією наук і мистецтв. Голова Комісії – віце-президент НАН України, академік НАН України І.Ф.Курас, його заступник – академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України, академік НАН України О.С.Онищенко. Свідченням продуктивної і творчої роботи Комісії стало проведення в червні ц.р. Днів науки Республіки Македонія в Україні. В їх рамках відбулися міжнародна наукова конференція «Роль науки в соціальній трансформації суспільств України та Республіки Македонія», книжково-ілюстративна виставка «Республіка Македонія: історія, наука, культура, освіта», під час якої підписано договір про співпрацю між Національною бібліотекою України імені В.І.Вернадського та Народною і університетською бібліотекою «Св. Климент Охридські». В урочистостях

взяли участь президент НАН України Борис Патон, президент Македонської академії наук і мистецтв Цветан Грозданов, член парламенту Республіки Македонія, голова підкомітету Парламентської асамблеї Ради Європи Тріфан Костовскі; Надзвичайний і Повноважний посол Республіки Македонія в Україні Мартін Гулескі; Надзвичайний і Повноважний посол України в Республіці Македонія Олексій Шовкопляс; міністр освіти і науки України Василь Кремень; делегація вчених МАНМ, представники дипломатичного корпусу, працівники міністерств, народні депутати, відомі вчені та громадські діячі. «Однак, крім історичних, мовознавчих, літературознавчих та археологічних досліджень необхідно проводити й філософські порівняльні дослідження, етнологічні, релігієзнавчі, правознавчі, соціологічні, політологічні», – вважає академік О.С.Онищенко. Він наголосив на своїй ідеї, вперше висловленій два роки тому в Скоп'є, щодо організації координаційної ради. Її діяльність можна розпочати з робочих груп. На думку О.С.Онищенка, за таких умов вона б набула планової, організованої форми і пришвидшила обмін науковою інформацією, проведення спільних досліджень та підготовку спільних видань. Він запропонував Македонській академії наук і мистецтв приєднатися до діяльності, якою займається Міжнародна асоціація академії наук. Присутні на урочистостях з нагоди відкриття Днів науки Республіки Македонія в Україні оглянули книжково-інформаційну виставку, розгорнуту в НБУВ (майже 1200 одиниць) і підготовлену співробітниками культурно-просвітницького центру бібліотеки. Виставка представила літературу з фондів Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського з історії Македонії, її культури, науки, освіти. Це тільки частина тієї літератури, яка зберігається в бібліотечних фондах. Близько 700 книжних одиниць було надано для експонування Народною і університетською бібліотекою «Св. Климент Охридські» і передано в дар НБУВ. Виставка дала можливість вітчизняним дослідникам ознайомитися з новими напрацюваннями македонських колег та прочитати ґрунтовні роботи провідних учених Македонії. Працівники Бібліотеки «Св. Климент Охридські» наголосили, що, даруючи Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського книги, вони прагнуть набути авторитету для Македонії, македонської науки і культури загалом, залишити помітний слід у фондах як доказ близьких культурних зв'язків між нашими народами. Виставку планується показати в Західному, Північно-Східному та Донецькому наукових центрах НАН України. Важливим заходом Днів науки було проведення міжнародної наукової конференції «Роль науки в соціальній трансформації суспільств України та Республіки Македонія». На ній із фундаментальними науковими доповідями виступили провідні вчені обох країн. До концептуальних проблем наукового аналізу трансформації Українського суспільства привернув увагу учасників наукового форуму академік НАН України Олексій Онищенко. Борко Зафіровскі зустрівся з провідними науковими та бібліотечними працівниками НБУВ, розповів про історію своєї країни та бібліотеки, наголосив на особливостях її розвитку, відповів на численні запитання українських колег. По закінченні зустрічі генеральний директор Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського Олексій Онищенко та директор Народною і університетською бібліотеки «Св. Климент Охридські» Борко Зафіровскі підписали Договір про співробітництво двох бібліотек.

Солонська Н. Україна й Македонія в системі координат наукової співпраці // Світ. – 00.07.04, № 27–28. – С. 2.

№ 15. На початку червня 2004 року в Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського відбулося відкриття Днів науки Республіки Македонія. В урочистостях взяли участь Президент НАН України, академік НАН України Б.Патон, Президент Македонської академії наук та мистецтв, академік МАНМ Ц.Грозданов; член парламенту Республіки Македонія, Голова підкомітету Парламентської Асамблеї Ради Європи Т.Костовскі; Надзвичайний і Повноважний посол Республіки Македонія в Україні М.Гулескі; Надзвичайний і Повноважний посол України в Республіці Македонія О.Шовкопляс; Міністр освіти та науки України, академік НАН України

В.Кремень; віце-президент НАН України, академік НАН України І.Курас; делегація вчених МАНМ; академік-секретар Відділення історії, філософії та права, генеральний директор Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського, академік НАН України О.Онищенко, представники дипломатичного корпусу, народні депутати України, працівники Міністерства закордонних справ України, працівники інших міністерств, відомі громадські діячі та вчені. У рамках урочистостей відбулися презентації книжково-інформаційної виставки «Республіка Македонія: історія, наука, культура, освіта» (майже 1200 одиниць), а також комп'ютерної лексикографічної системи українсько-македонського і македонсько-українського словника (вельми актуальним є створення сучасної, комп'ютерно-орієнтованої словникової бази); українсько-македонського і македонсько-українського розмовника (македонська та українська мови – близькородинні слов'янські мови). Близько 700 книжних одиниць надала для експонування в НБУВ Народна і університетська бібліотека «Св. Климент Охридські» і передала літературу в дар НБУВ. Важливим заходом Днів науки було проведення Міжнародної наукової конференції «Роль науки в соціальній трансформації суспільств України та Республіки Македонія». На ній виступили провідні вчені обох країн Д. Гродзинський, Ц.Грозданов, П.Хр.Ілієвські, І.Курас, О.Онищенко, В.Попович, Б.Рістовські, В.Романенко, В.Семиноженко, Д. Степовик, В.Ткаченко, В.Шестоपालов та ін. Директор Народної і університетської бібліотеки «Св. Климент Охридські» Б. Зафіровські зустрівся з провідними науковими та бібліотечними працівниками НБУВ. Зустріч у НБУВ завершилася підписанням Договору про співробітництво між українською та македонською установами. Його підписали генеральний директор Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського, академік НАН України О.Онищенко та директор Народної і університетської бібліотеки «Св. Климент Охридські» Б.Зафіровські. Було також накреслено кілька проектів співробітництва. Один із них запропонував проф. О.Онищенко. На його думку, крім історичних, мовознавчих, літературознавчих та археологічних досліджень, слід здійснювати й філософські порівняльні дослідження, етнологічні, релігієзнавчі, правознавчі, соціологічні, політологічні.

Середа Т. Від Києва до Скоп'є зовсім близько // Українське слово. – 21–27.07.04, № 30. – С. 8.

№ 16. Важко уявити, що невеличка Угорщина з її десятьма мільйонами мешканців є батьківщиною тринадцятьох (!) лауреатів Нобелівської премії в найрізноманітніших галузях. З роботами цих учених, а також із розвитком науки, культури й освіти нашої сусідки ознайомлює однойменна виставка, котра відкрилася в Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського. На ній представлено майже 500 унікальних книжок, документів, мап та нот. Матеріали зібрані як із фондів Вернадки, так і з Угорської академії наук, що у 2005-му святкуватиме 180 років від часу заснування. – У нас майже тисячолітні корені, котрі починалися, коли угорські племена ще жили в південних степах України. Ці взаємини тривають і досі, – наголосив генеральний директор бібліотеки імені В.І.Вернадського академік Національної академії наук Олексій Онищенко. – Багато спільного в мові й культурі обох держав. Ніхто не заперечить, що ми – братні народи, адже слово «брат» вимовляємо однаково. Нині наша збірня має серйозний книгообмін з понад тридцятьма аналогічними закладами Угорщини. В експозиції представлено все найважливіше та найсвіжіше: є угорські видання, присвячені дослідженням української культури, науки й історії. Є переклади з угорської. Відділ бібліографії підготував перелік назв – їх майже тисяча. Особливо цінна, на думку пана Онищенка, невеличка брошура з нотами пісень. Її для українських військовополонених, щоб ті змогли вижити у фашистських концтаборах, підготували на Великдень 1944 р. угорці. Цікавими є матеріали про Мате Залку, Белу Бартока, Шандора Петефі, Золтана Кодаї, а також книжка «Україна – Угорщина: міст у третє тисячоліття» народного депутата Олександра Задорожнього.

БІБЛІОТЕЧНІ ФОНДИ ТА ЇХ ФОРМУВАННЯ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:

№ 17. Рыночные отношения коснулись и библиотечного дела. Например, Национальная библиотека Украины имени В.И. Вернадского регулярно объявляет открытый тендер по закупке иностранных периодических изданий.

Нестеренко М. Читать никогда не поздно. Было бы где // Власть и политика. – 12–18.03.04, № 11. – С. 8–9.

№ 18. Валерій Кравченко, економіст: – У фондах Центральної наукової бібліотеки імені В.І. Вернадського я відшукав чимало цінних монографій (чого варті лише вагомі дослідницькі праці, скажімо, Олександра Турчинова і Володимира Поповича!).

Кравченко В. Бізнес – тіньовий, капітал – кримінальний // Столиця. – 22–28.10.04, № 43. – С. 8–9.

ПОПОВНЕННЯ ФОНДІВ:

№ 19. Голова Верховної Ради Литвин передав Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського три томи «Сборника за народни омотворения, наука и книжнина», які подарувала нашому спікереві болгарська академія наук під час офіційного візиту до Республіки Болгарія. За інформацією УНІАН, у збірнику 1889 року опубліковано дослідницькі і наукові статті болгарських та зарубіжних вчених, зокрема робота українського історика, фольклориста і публіциста Михайла Драгоманова, котрий у 1889 році, будучи професором історії у Софійському університеті, досліджував слов'янський фольклор.

Коротко про різне // Хрещатик. – 11.02.04, № 19. – С. 2.

№ 20. Голова Верховної Ради Володимир Литвин передав Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського три томи «Сборника за народни омотворения, наука и книжнина» видання 1889 року, які були подаровані Болгарською академією наук Голові ВР під час офіційного візиту до Республіки Болгарія.

Факт // Молодь України. – 12.02.04, № 16. – С. 1.

№ 21. Служба безпеки України передала Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського друковані видання української еміграції ХХ ст., які зберігалися в архівах органів держбезпеки.

Коротко про важливе: Учора // Голос України. – 20.03.04, № 53. – С. 1.

№ 22. СБУ передала Национальной библиотеке имени В.И. Вернадского тысячи периодических изданий украинской диаспоры.

Пацера Н. СБУ отдаёт архивы // Киевские ведомости. – 20.03.04, № 60. – С. 2.

№ 23. СБУ вчера передала часть своего архива Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского. Это 802 газетные подшивки (105 названий) и 3,5 тыс. журналов и брошюр.

Гомон Д. СБУ отдала свои архивы в библиотеку // Сегодня. – 20.03.04, № 63. – С. 3.

№ 24. Учора в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського кишіло співробітниками СБУ. Понад 800 газет, 3,5 тис. журналів і брошур іноземних видань української діаспори, які вийшли друком з 1941 по 1990 р., репрезентувала СБУ бібліотеці. Більшість із матеріалів, які надруковані на шпальтах переданих видань, стосуються періоду так званої «залізної завіси». Як сказав директор бібліотеки Олексій

Онищенко, подаровані видання є дуже цікавим поповненням фонду бібліотеки і протягом двох місяців буде створено їх електронний каталог, яким буде зручно користуватися відвідувачам.

Усе про «залізну завісу». СБУ передала свої архіви в бібліотеку // Україна молода. – 20.03.04, № 52. – С. 2.

№ 25. Более 800 подшивок газет и свыше 3,5 тыс. журналов и брошюр – издания украинской эмиграции XX века – получила библиотека имени В.И. Вернадского от сотрудника СБУ.

СБУ передала библиотеке Вернадского издания украинской эмиграции // Столичка. – 22.03.04, № 39. – С. 1.

№ 26. Службою безпеки України у фонд Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського передано друковані видання української еміграції ХХ століття. Це понад 800 підшивок газет, 3,5 тисячі журналів та брошур, які виходили протягом 40-80-х років за кордоном. Передача документів з архівних фондів СБУ – продовження започаткованого в 1992 році процесу. До НБУВ уже надійшли унікальні матеріали про останні роки життя та діяльності першого Президента України Михайла Грушевського.

Спецслужби повертають заборонені видання // Демократична Україна. – 23.03.04, № 33. – С. 3.

№ 27. СБУ передала Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського понад 800 газетних підшивок та 3,5 тис. журналів і брошур, виданих у ХХ столітті українськими емігрантами по всьому світу.

Григоренко О. Из СБУ – до бібліотеки // Вечірній Київ. – 24.03.04, № 43. – С. 2.

№ 28. Служба безпеки України передала Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського великий масив газет і журналів Української діаспори. Одразу скажемо: чудове поповнення фондів Національної бібліотеки! Це понад 800 підшивок газет, 3500 журналів та брошур, що їх видавали і видають сьогодні українці за рубежом.

Турич Я. Летить, журавлі, по волі! // Українське слово. – 24-30.03.04, № 13. – С. 13.

№ 29. 802 підшивки газет і три з половиною тисячі журналів та брошур, видрукованих у 1946-1990-х діаспорою, передано з архіву СБУ до Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. Акт про передачу книг, газет і журналів, опублікованих у різні часи українською діаспорою, підписали директор Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського академік Олексій Онищенко та начальник галузевого державного архіву Служби безпеки Сергій Богунов. Ще в 1992 році згідно з Указом Президії Верховної Ради «Про передачу архівних документів Комітету державної безпеки України до державних архівів республіки» у бібліотеку імені В.І. Вернадського передано також унікальні свідчення про останні роки земного буття першого Президента України Михайла Грушевського, про сфабриковану чекістами «справу» визначного вченого Сергія Єфремова. Як сказав генеральний директор головної книгозбірні науковців академік Олексій Онищенко, завдяки цим даним побачили світ п'ять томів «Історії Національної академії України» та «Щоденники» Сергія Єфремова. Згадані книги він подарував керівникові галузевого архіву СБУ. З часом у бібліотеці видання опрацюють і класифікують. Газети зберігатимуться у філіалі на вулиці Володимирській, 62, а журнали та публіцистичні твори – в приміщенні, що на проспекті 40-річчя Жовтня, 3. Незабаром охочі зможуть ознайомитися (до слова, згодом – і через мережу Інтернет) зі свідченнями діяльності наших земляків за кордоном. Начальник галузевого державного архіву СБУ Сергій Богунов повідомив, що нині готують до передачі архіви відомого греко-католицького діяча Йосипа Сліпого. – Якщо хтось зголоситься їх прийняти, – зауважив Богунов. На що академік Онищенко одразу дав

згоду. Отож є надія, що невдовзі відкриється ще одна сторінка з життя цього достойника і буде впорядковано його літературну спадщину.

Кульова В. Голоси нескорених Українців // Хрещатик. – 24.03.04, № 42. – С. 1,3.

№ 30. Днями Служба безпеки України передала Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського друковані видання ХХ століття Української еміграції. Акт передачі був підписаний О.Онищенком, генеральним директором Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського, академіком НАН України та С.Богуновим, начальником Галузевого державного архіву СБУ. У результаті проведеної роботи з перегляду та тематичної розробки фондів Галузевого державного архіву СБУ виокремлено періодичну та публіцистичну літературу 40-80-х років ХХ століття, що видавалася закордонними організаціями української еміграції, – йдеться про понад 800 підшивок газет та 3,5 тис. журналів і брошур. Ця література друкувалася в Австралії, Канаді, США, Аргентині, Бразилії, Німеччині, Австрії, Бельгії та інших країнах [«Українець Австралії», «Український робітник» (Торонто), «Українське життя» (Чикаго), «Рада» (Аргентина), «Праця» (Бразилія), «Сучасна Україна» (Мюнхен) тощо]. Переданою СБУ літературою Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського поповнює загальний фонд зарубіжної україніки. Приблизно через два місяці передані бібліотеці матеріали можна буде побачити в електронному вигляді на сайті Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

Солонська Я. СБУ в бібліотеці Вернадського // Слово Просвіти. – 25–31.03.04, № 13. – С. 3.

ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ:

№ 31. Книги, вазы, вышиванки и просто поздравительные открытки от лидеров разных стран, политиков и рядовых граждан, врученные или направленные в адрес глав нашего государства, выставлены в экспозиции, рассказывающей об институте президентства в Украине.

Что дарят президентам // Киевские Ведомости. – 12.01.04, № 3. – С. 1.

№ 32. На днях выставка «Институт президентства в Украине: этапы становления» пополнилась экспозицией, посвященной 70-летию Леонида Кравчука. Из нее посетители могут узнать много интересного о первом президенте независимой Украины. Среди подарков действующему главе государства Леониду Кучме – вышитая в национальном стиле рубашка от Александра Лукашенко. Двухтомник с выступлениями Леонида Кучмы величиной со спичечный коробок – подарок от президента Азербайджана Гейдара Алиева. Много здесь и оригинальных поздравительных открыток от глав различных государств. Экспонируются на выставке предвыборная программа кандидата в Президенты Леонида Кучмы, клятва, произнесенная им 30 ноября 1999 года, и книги «Украина – не Россия», «О самом главном», «Европейский выбор». Выставка рассказывает и о нелегких этапах становления института президентства – со времен Центральной Рады до наших дней. Книги и документы повествуют и о законотворчестве суверенного государства, принятии Конституции Украины, проведении нынешней политической реформы.

Пацера Н. Дары президентам // Киевские ведомости. – 12.01.04, № 3. – С. 3.

№ 33. «Институт президентства в Україні» – так називається виставка, яку розгорнуто в Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського. Документи, матеріали, експонати, що представлені тут, розповідають про державну і політичну діяльність та життя президентів нашої країни. Окрему експозицію присвячено першому Президентові незалежної України, Герою України Леоніду Кравчуку, який нещодавно відзначив своє 70-річчя. Відвідувачі зупиняються біля наукових і публіцистичних праць Л.Кравчука –

почесного професора багатьох університетів України та зарубіжжя: «Маємо те, що маємо», «Хто є хто в Україні» та інших. Зацікавлює й розділ виставки з подарунками президентам України від видатних державних, політичних і громадських діячів зарубіжних країн. На виставці – матеріали з архівів, музеїв та бібліотек України. І це не просто показ, зібрання документів, а об'ємна панорама діяльності найвищих керівників України, – і Михайла Грушевського, і Леоніда Кучми, які перебували на посту президента в різні історичні періоди. Фонд президентів України (він зазвичай складається з трьох документопотоків – архівів, бібліотек, музеїв) – це не витвір українського документознавства, а певна традиція багатьох країн світу, зазначають керівники Національної бібліотеки. Тож і Україна підтримуватиме ці традиції.

Григоренко О. Про життя президентів – предметно // Вечірній Київ. – 14.01.04, № 4. – С. 3.

№ 34. В библиотеке имени В.И. Вернадского впервые выставили на всеобщее обозрение подарки Президенту. Официально выставка работает с прошлой пятницы. Но в начале этой недели корреспондент «Газеты...» еще помогал сотрудникам библиотеки имени В.И. Вернадского распечатывать ее экспонаты, расставлять их на стеллажах. Завотделом фонда Президентом Украины, организатор выставки Яна Чепуренко достает из коробки красивейший серебряный поднос с замысловатой восточной вязью-орнаментом. Это подарок Леониду Кучме от президента Киргизстана. Ставим произведение киргизских мастеров рядом с изящной статуэткой-копией киевской Святой Софии – подарком от президента Болгарии. Далее Яна Алексеевна достает из коробки Конституцию Испании, стилизованную под небольшой золотой медальон, в котором спрятаны страницы с текстом конституции. Больше всего на выставке ключей. Эта вещь символизирует доверие. Самый большой ключ – от моряков-черноморцев. Есть ключ от Токио, подаренный Л.Кучме губернатором столицы Японии еще в 1995 г. Я тщетно ищу хотя бы один подарок первому президенту Леониду Кравчуку. Яна Чепуренко объясняет, что фонд действует только с 1996 года. Всего на выставке около ста экспонатов, так или иначе приоткрывающих завесу тайны – что дарят друг другу власть имущие? До сих пор общественности ни разу не демонстрировали полученные Президентом подарки. Правда, и сейчас выставили далеко не все: драгоценностей нет, их хранят в госмузеях. Есть на выставке подарки от обыкновенных граждан. Кортик от выпускников военного вуза. Маленькая модель гаубицы, смастеренная воинами-ракетчиками и артиллеристами Западного командования. Со стеллажей выглядывает самый банальный подарок – шахтерская каска с фонариком, «привет от горняков Донетчины!». Но есть и бесценный для историка боевой топор, «дата производства» которого – X-VIII ст. до нашей эры! Еще одна экспозиция, «Институт президентства в Украине», будет здесь же работать еще неделю. Тут можно увидеть открытки, присланные Президенту Украины главами 130 государств по случаю государственных и религиозных праздников. Эти открытки уникальны хотя бы тем, что подписаны собственноручно главами государств!

Сафонов Е. Древний боевой топор для «дорогого Президента Украины» // Газета по-киевски. – 15–21.01.04, № 2. – С. 4.

№ 35. Непростой это вопрос – делать подарки живому президенту. И неожиданные порой результаты его решения служат экспонатами выставки «Институт президентства в Украине: этапы становления», которая занимает всего два зала в Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского. Застрельщиком выставки стал Фонд президентом Украины, возглавляемый академиком Алексеем Онищенко (он же гендиректор библиотеки). Собственно, с президентами у нас негусто – чай не Америка! Потому и выставка небольшая. А вот интересных книг много. Ясное дело, все с дарственными подписями авторов – от Павла Загребельного и Олеса Гончара до Анатолия Карпова, Олега Блохина и Джини Лоллобриджи. Признаться, тут всех и не перечислить. Крепкая библиотека подобралась. Ну а самая занимательная часть выставки

– сувениры. Одесские портовики, например, подарили Леониду Кучме симпатичную модель парусной шхуны, шахтеры – стилизованную каску с фонариком, а белорусский коллега Лукашенко – вышитую сорочку. Многовато оружия: две шашки, кортик, здоровенный меч, несколько булав, пара пушек и топорик с Кавказа, очень похожий на тамагавк. А самыми впечатляющими экспонатами (я бы даже сказал трогательными) были детские подарки. Главное в этой выставке, наверное, не подарки, а то, что она дает ощущение реальности существования в нашей стране института президентства, рассказывая о становлении этого института со времен Грушевского.

Соколовский А. Что тебе подарить, Президент мой дорогой? // «Комсомольская правда» в Украине. – 17.01.04, № 9. – С. 10.

№ 36. С недавних пор в Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского в Киеве действует постоянная экспозиция, где представлены подарки, преподнесенные президентам нашей страны. Планируется, что она будет обновляться два раза в год. С того момента как Украина обрела независимость в 1991 году, в архивах президентской администрации накопилось более тысячи сувенирных «свидетелей истории». А чтобы они не пылились без дела в темных подвалах, в 1996 году было принято решение о создании Фонда президентов Украины. По сути, в нем хранятся те излишества, которые глава государства обязан сдавать казне по возвращении из заграничного вояжа, после рабочих поездок по регионам страны или встреч с иностранными гостями. В архивах Фонда собраны также документальные материалы, отражающие всю деятельность президента. Интересно, что большинство представленных в экспозиции презентов – ключи и оружие. Это не случайно. Ведь наверняка дарящие их люди знакомы с символическим значением таких предметов. Ключ, например, – это обычно символ власти и права, мудрости. Свидетельствует он о доверии к особе, которой его преподносят в дар. А японцы, вдобавок ко всему, считают ключ еще и символом процветания. Поэтому нетрудно догадаться, что подразумевал губернатор Токио, вручая в 1995 году такой сувенир Л.Кучме. Оружие – похоже очень распространенный дар в память о встрече. Сейчас на выставке президентских подарков представлено около ста экспонатов. Среди них – предметы народных промыслов, музыкальные инструменты, сувениры от работников разных отраслей промышленности. Каждый подарок уникален и изготовлен в единственном экземпляре. К сожалению, историю происхождения отдельных вещей не всегда можно узнать точно, поэтому сотрудникам Фонда президентов Украины приходится заниматься «частными расследованиями». В дальнейшем, как рассказала «Салону» организатор выставки Яна Чепуренко, Фонд планирует расширить экспозицию. Будут добавлены новые сувениры, некоторым вещам дадут «отдохнуть», а другие, наоборот, вынесут из запасников на белый свет, к людям.

Долинчук С. Подарки и другие официальные лица // Салон Дона и Баса. – 23.01.04, № 5. – С. 2–3.

№ 37. С недавних пор в Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского действует постоянная экспозиция, где представлены подарки, преподнесенные Президентам нашей страны. Планируется, что она будет обновляться два раза в год. С того момента, как Украина обрела независимость в 1991 году, в архивах президентской Администрации накопилось более тысячи сувенирных «свидетелей истории». А чтобы они не пылились без дела в темных подвалах, в 1996 году было принято решение о создании фонда Президентов Украины. По сути, в нем хранятся те излишества, которые глава государства обязан сдавать казне по возвращении из заграничного вояжа, после рабочих поездок по регионам страны или встреч с иностранными гостями. В архивах Фонда собраны также документальные материалы, отражающие всю деятельность Президента. Сейчас на выставке президентских подарков представлено около ста экспонатов. Среди них – предметы народных промыслов, музыкальные инструменты, сувениры от работников разных отраслей промышленности. Каждый из презентов

уникален и изготовлен в единственном экземпляре. А поскольку президентский Фонд начал формироваться с 1996 года, то в нем пока собраны дары, преподнесенные только одному украинскому лидеру – Леониду Кучме. Интересен портрет Президента, мастерски вышитый гладью Ларисой Шустерманн, художницей из Киевской области. Несколько лет назад, еще до того, как Фонду Президентом было предоставлено помещение, журналисты решили разузнать о новых поступлениях в его архив. Среди новинок оказался и этот портрет, но его автор был неизвестен. В скором времени появилась газетная публикация. На нее и откликнулась Лариса Шустерманн, признав, что вышитый Л. Кучма – ее рук дело. «Мы очень надеемся, что она будет вышивать и последующих президентов», – отметила в интервью «Сегодня» заведомо Фонда Яна Чепуренко. Деревянная шкатулка с резным портретом Л.Кучмы – тоже один из экспонатов выставки. Президенту подарили ее во время визита в Тернопольскую область. Узоры, которыми украшена шкатулка и рушник, положенный внутрь творения неизвестного автора, отражают особенности творчества этого региона. На экспозиции представлено много подарков от ученых – Президент ведь является почетным членом многих университетов и академий. Люди от науки, как правило, преподносят главе государства на память мантии. Также, судя по экспонатам, Л.Кучме как Верховному Главнокомандующему Вооруженных Сил приходится часто получать подарки от выпускников высших военных заведений – это в основном макеты военной техники или оружие. Дети же предпочитают дарить куклы в национальных украинских костюмах. «Историю происхождения отдельных вещей, которые поступают в Фонд Президентом, не всегда можно узнать точно», – с сожалением констатирует организатор выставки Я.Чепуренко. Поэтому его сотрудникам приходится заниматься «частными расследованиями». В дальнейшем, по словам нашей собеседницы, фонд планирует расширить экспозицию. Будут добавлены новые сувениры, некоторым вещам дадут «отдохнуть», а другие, наоборот, вынесут из запасников на белый свет, к людям.

Долинчук С. Чтобы вовлечь Россию в войну, царю прислали... слона // Сегодня. – 31.01.04, № 22. – С. 11.

№ 38. Вручение подарков первым лицам государств – это высокое искусство. Поэтому во многих странах существуют выставки, на которых выставляются презенты высшим государственным деятелям. Есть такая и в нашей стране. Правда, экспозиция ее еще не так велика, как, например, в Великобритании. Ведь с момента провозглашения независимости Украины прошло чуть более 12 лет. А президентский Фонд начал формироваться лишь в 1996 году. Тем не менее, он уже насчитывает тысячи экспонатов. Фонд два раза в год выставляет из своих запасников президентские сувениры, которые вручались Леониду Кучме. В экспозиции выставки немало ключей и оружия. Один из ключей – подарок от губернатора Токио. Он преподнес его Леониду Кучме в 1995 году как символ власти и процветания. Экспонируются на выставке Конституция Украины и Евангелие, на которых присягали на верность Отечеству президенты Леонид Кравчук и Леонид Кучма. Есть немало подарков от ученых. В основном, это мантии, ведь Леонид Кучма – почетный член многих университетов и академий. Многочисленные подарки от зарубежных лидеров – это интереснейшие свидетельства развития международных отношений Украины. За каждым из этих подарков – особая история. И мы попытаемся рассказать об этом более подробно в наших последующих публикациях.

Жданович С. Дж. Буша одарили ковбойскими сапогами, королеву Британии русским самоваром, а Леонида Кучму древним символом Рима // Дипломатический мир. – 11–18.02.04, № 3. – С. 6–7.

№ 39. Если кто-то думает, что нашему Президенту если что и дарят, то исключительно золотое, с бриллиантами да рубинами – расслабьтесь: все куда прозаичнее, поскольку сам по себе факт дарения чего-либо представителю исполнительной власти всегда может быть расценен как банальная взятка. В общем, непростой это вопрос – делать

подарки живому Президенту. И неожиданные порой результаты его решения служат экспонатами выставки «Институт президентства в Украине: этапы становления», которая находится в Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского... Самая занимательная часть выставки – сувениры. Одесские портовики, например, подарили Леониду Кучме симпатичную модель парусной шхуны, шахтеры – стилизованную каску с фонариком, а белорусский коллега Лукашенко – вышитую сорочку. Правда, топя в вдоль полки с президентскими дарами, невольно хотелось перейти на строевой шаг и поправить португалею – многовато оружия: две шашки, кортик, здоровенный меч, несколько булавы, пара пушек и топорик с Кавказа, очень похожий на томагавк. Самыми впечатляющими экспонатами были детские подарки. Особенно сказка, сочиненная мальчиком в адрес супруги президента – Людмилы Николаевны и любовно оформленная на простой картонке.

Соколовский А. Что тебе подарить, Президент мой дорогой? // «Комсомольская правда» в Украине. – 10.08.04, № 148. – С. 2.

№ 40. Подарки, которые дарят президенту страны, – увы, лично ему не принадлежат. Это государственная собственность и хранится в специальном Фонде президентов. Сотрудники Фонда не просто описывают и раскладывают по полочкам дары «Его Превосходительству» – как называют друг друга главы государств, а занимаются специальной «президентской» наукой. Сейчас, в конце второго срока президентства Леонида Кучмы, сюда из Администрации приехала самая большая за все время его руководства партия подарков. Мы отправились туда, чтобы прикоснуться к бывшему празднику. И увидели, что преподносили главе государства все что угодно: при желании Леонид Данилович может и в космос полететь. По крайней мере, именно костюм космонавта у него есть. Большой читальный зал в Национальной библиотеке имени В.И. Вернадского, где и располагается Фонд президентов, встретил нас тишиной. Со стены справа от входа с десятка фотографий смотрят оба Леонида – Кучма и Кравчук. На стене слева – картины, напротив них – длинный ряд шкафов. За их стеклами сувениры – ракеты, танки, колокола, шкатулки и еще Бог весть что. – Фонд существует восемь лет, потому большинство экспонатов на выставке, подаренные Леониду Кучме, – показывает выставку заведомо поиска и учета документов Ирина Павлуша. – Здесь далеко не все: последнюю партию – около 500 экспонатов – мы получили недавно. Это столько же, сколько собралось у нас за все эти восемь лет. Разобрать их пока не успели. Мы обходим шкафы, разделяющие огромный зал на две части. Там – стеллажи. Одни заставлены книгами, другие – подарками, в проходах – тоже подарки, но еще в коробках. Подарочная библиотека разнообразная: предлагали Леониду Даниловичу почитать на досуге не только Библию на иврите, корейском, китайском и других языках, но и Коран. С дарственными надписями есть «Книга памяти», научный труд «Самородное золото Украины», трехтомник «Терапия XXI века» и даже детские сказки. На собственных трудах оставили пожелания Джина Лоллобриджида, Олесь Гончар, Павло Загребельный, Игорь Юхновский, Петр Толочко. Вадим Гетьман в 1996 году на книге «Як приймалась Конституція України» упомянул, что именно при этом президенте был принят Основной Закон. Кожанные книги оказались... поздравительными открытками, так называемые адреса. Некоторые с портретами Кучмы. Одну из них прислал Эдуард Шеварднадзе с поздравлениями «Его Превосходительству» к инаугурации, другую – Николай Азаров ко дню рождения. Сейчас тысячи открыток проходят научную обработку. Кстати, из Администрации они поступали в папках, например, «от физлиц», «от юрицев». Теплые слова главе государства писало огромное количество людей, однако были и злые «поздравления». – И каков он – президентский подарок? Одни – очень дорогие, другие – простые. Есть тарелка настенная с росписью, на которой написано «2 сорт». От кого она – мы не знаем... – Однажды открываем красиво упакованную коробку, а там... отбитое

горлышко от бутылки шампанского. Большинство подарков поступает к нам без каких-либо подписей. По словам заведующей достаточно часто нашему Президенту дарили... его самого: скульптуры, портреты на холсте, шелке, папирусе и даже выложенный крупной. Иногда с огромным трудом можно догадаться, что это – Леонид Данилович. Портрет его с орнаментом вырезан и на огромной деревянной шкатулке. Рядом с ней лежит вышитый рушник. Видно, что ручная работа, а подарил эту красоту... инвалид по зрению! Есть в музее большущий ковер – 3 на 5 метров – с портретами президентов стран СНГ. О подарках особых «сказок» нет. Фонд молча хранит вышитую в национальном белорусском стиле рубашку от Александра Лукашенко, двухтомник с выступлениями президентов, в том числе и нашего, размером со спичечный коробок, от президента Азербайджана Гейдара Алиева. Нельзя узнать, что имел в виду президент Грузинской международной нефтяной корпорации, когда дарил бронзовый колхский топор XX-VIII века до н.э. Подарочного оружия – огромное количество. Есть, к примеру, статуэтка мушкетера, из которого вынимается шпага. Мне показали даже ракету – от родного «Южмаша». Она с сюрпризом – фляжкой и четырьмя рюмочками. Разворачиваю какой-то сверток. В нем на боку лежит статуэтка бронзового милиционера с девочкой. Это от коллектива Нацакадемии внутренних дел. Здесь же, рядом одна на другой сложены несколько мантий. Оказывается, Леонид Кучма – почетный член многих университетов и академий. Простой народ тоже одаривал Президента: Фонд свободно может экипировать касками шахтерскую бригаду, обеспечить бандурами квинтет. Один ветеран прислал Кучме ко Дню Победы минидиск со своими песнями. Преподносят президентам все что угодно: ключи от разных городов, настенные тарелки, вазы, статуэтки, кальян. Есть в Фонде космический снимок Крыма, нефть в фигурной бутылке и даже конституция Испании в медальоне. Пришла однажды в Фонд и родословная на лошадь. Но позже документ забрали.

Строковская Н. Лукашенко для Кучмы вышил сорочку: А гимназия присвоила Президенту звание Почетного гимназиста // Сегодня. – 27.11.04, № 270. – С. 5.

ІНСТИТУТ РУКОПИСУ:

№ 41. У столичному Музеї книги і друкарства України відбулася книжково-ілюстративна виставка «Віддав себе я праці без вагань...», присвячена 140-річчю від дня народження Бориса Грінченка. На ній можна побачити прижиттєві й сучасні видання творів Б. Грінченка. Експонуються його переклади, науково-популярні видання, а також наукові праці, присвячені творчості письменника. Представлені оригінали листів Б.Грінченка до А. Кримського, в яких ідеться про книговидання, а також «Заявление о нуждах украинской печати...», звернення української інтелігенції до уряду про відміну цензури (складене Б. Грінченком), прижиттєві фото, надані Інститутом рукописів НБУ імені В.І. Вернадського. При створенні виставки використані матеріали фондів Музею книги і друкарства України, Державної історичної бібліотеки України, Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського, Музею українського народного декоративного мистецтва, приватних зібрань відомих учених.

Відзначення ювілею Бориса Грінченка // Літературна Україна. – 15.01.04, № 2. – С. 2.

№ 42. Якби сам Бог став переді мною, я б і Його не злякалась!». Цього принципу, висловленому ще 1898 року в листі до Миколи Вороного (оригінал зберігається в Інституті рукописів при Центральній науковій бібліотеці імені В.І. Вернадського), не зрадила письменниця Людмила Старицька-Черняхівська і під час слідства на процесі у справі Спілки визволення України. Про це можна довідатися з унікальних документів Державного архіву Служби безпеки України.

Кириєнко О. «Якби сам Бог став переді мною, я б і його не злякалась» // Хрещатик. – 16.01.04, № 5. – С. 11.

№ 43. Відомості з біографії В'ячеслава Арсеновича Камінського можна знайти в архіві інституту рукописів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (фонд 1). У 1919-1922 рр. за дорученням керівництва УАН Камінський перебуває на науковій та науково-організаційній роботі у м.Вінниці. В архіві інституту рукописів НБУВ зберігаються власноруч написані деякі звіти та подання про його працю на Поділлі. На терені України вирувала братовбивча громадянська війна, а науковець їздив по Вінниччині, рятуючи з її полум'я скарби світової та національної культури. Своїм багатством та схоронністю фондів вражала провінційна бібліотека Тиврівської духовної семінарії. «... Більш як 200 книжок я знайшов таких, що необхідно передати до Національної бібліотеки», – звітував він у Київ. У поданні за 11 серпня 1920 року на адресу академіка А.Кримського Камінський писав: «У порівнянні з Волинню, де я працював минулого року, тут (на Вінниччині) така сила-силенна книжок, і до того ж, книжок цінних з боку наукового і побутового, що вважаю святим обов'язком про це докласти. Поруч з тим це багатство мало поруйновано і упорядкувати його повинно бути святим завданням нашої Національної бібліотеки». Згодом він сам та інші регіональні діячі культури дійшли висновку про доцільність фундації у Вінницькій філії Національної бібліотеки. Завдяки їхній ініціативі та зусиллям вона постала у вересні 1920 року. Сьогодні бібліотека функціонує автономно як Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім.Тімірязєва.

Грановський Б. Науковець – «державний злочинець» // Подолія–п'ятниця. – 07.05.04, № 67–68. – С. 17.

№ 44. Совместное сотрудничество представителей украинских научных заведений с Украинским научно-исследовательским институтом при Гарвардском университете весьма плодотворно. Так, в обмен на возможность перекопировать записи и дневники известного украинского путешественника XVIII столетия Василия Барского, которые хранятся в Национальной научной библиотеке имени В.И. Вернадского, Украинский ин-т реставрировал и переплел эти дневники, что обошлось ему в 75 тыс. дол. В результате библиотека получила обратно уже отреставрированные издания.

Славянин С. Частица Украины в Гарварде // 2000. – 16–22.07.04, № 29–30. – С. 1,3.

№ 45. 30 липня 2004 року відзначено шістдесятип'ятиріччя відомого українського поета-шістдесятника, лідера літературного і студентського бунту кінця ХХ ст. – Миколи Холодного. Відкриті поетові фонди в Центральному державному архіві Музею літератури і мистецтва України та в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

Ювілей класика самвидаву // Молодь України. – 05.08.04, № 84. – С. 4.

№ 46. В Национальной библиотеке имени В.И. Вернадского хранятся сотни тысяч книг, брошюр и просто листочков, которые представляют собой как информационную ценность, так и историческую. Им посвящаются современные книги, статьи и диссертации. Корреспонденты «Сегодня» решили прикоснуться к этим настоящим памятникам в День библиотек. Самые древние письмена, которые есть в библиотеке, вырезаны на маленьких глиняных дощечках и датированы III веком до нашей эры. С них и начинается мини-выставка Института рукописи. Здесь полмиллиона библиографических экземпляров. Хозяйка выставки Ольга Степченко с трепетом открывает стекло в витрине, чтобы фотокор Саша Яремчук мог снять восковую табличку с текстом, вырезанным с помощью зуба неизвестного зверя. Что там написано – расшифровать не смогли. Такая же история с листами из коры дерева, сложенными гармошкой. На других образцах «бумаги» – религиозное содержание. Вот на 138-и узких и длинных пальмовых листочках мелким почерком изложены основы буддизма. В XVII веке их складывали веером. На киевских пергаментях IX-X столетий нечто

церковное глаголится на глаголице. Их и называют Киевские глаголичные листки. Этот почерк с «выкрутасами» прочитать невозможно. Впрочем, кириллицу тоже нельзя разобрать, если вы не сильны в старославянском. Зато написано красиво. Толстенное Евангелие на пергаменте XIV века открыто на странице с дырочками. Ольга Петровна утверждает, что дырочки эти натуральные, то есть они были на коже барана или телянка, из которых сделали листы, потому-то писцы, обходя их, аккуратно разбивали слова. Если есть желание, можно помолиться по требнику из особого пергамента, принадлежащему самому Петру Могиле. Как считают специалисты, его портрет изображен в одном из ликов святых. У окна среди экспонатов стоит простой деревянный ящик. Рядом с ним толстенное издание «Пересопницкое Евангелие». Это оказалась книга в книге, которая в этом ящике и хранится. Заведующая открыла его и с усилиями за «поясок» вытащила просто громадный фолиант – саму Пересопницу. – Это первый и единственный рукописный перевод Евангелия со старославянского языка на литературный, – сказала Ольга Степченко. – В 1556 году его начали писать на Волыни, закончили в 1561 году. Сохранялась книга в Пересопницком монастыре. Сейчас это символ Украины, потому что именно на ней клянутся президенты во время инаугурации.

Строковская Н. Ноты в 100 килограммов написаны от руки // Сегодня. – 02.10.04, № 222. – С. 8.

№ 47. Музей книги і друкарства України не міг обійти увагою таку знакову постать, як Пантелеймон Олександрович Куліш. Отож до 185-річчя від дня народження письменника, історика, фольклориста, видавця влаштували виставку, що розповідає про діяльність «гарячого Панька», завдяки якому побачили світ твори багатьох українських письменників. Триватиме вона до 15 жовтня. У експозиції використано документи, в тому числі автографи Пантелеймона Куліша, що зберігаються в Інституті рукописів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, раритети з колекції Державної історичної бібліотеки України та приватного зібрання професора Василя Яременка. На огляд представлено понад сто рідкісних експонатів.

Кульова В. Гарячий Панько // Хрещатик. – 06.10.04, № 146. – С. 16.

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ:

№ 48. Відомий київський журналіст, кінорежисер, письменник Юрій Омельчук відшукав у відділі україніки Бібліотеки імені В.І. Вернадського цікаві архівні документи, що стосуються опального гетьмана. Зацікавившись невідомими раніше широкому загалу, вірніше ретельно замовчуваними, фактами з життя громадського діяча, Юрій Олексійович вирішив дослідити тему глибше. У цій справі йому допомогла інформація, надана Філадельфійським інститутом східноєвропейських досліджень, – особисті спогади Павла Скоропадського (1873-1945). Так народився сценарій художньо-документального фільму «Монолог гетьмана».

Люба І. Монолог гетьмана Павла Скоропадського // Говорить і показує Україна. – 29.04.04, № 18. – С. 2.

№ 49. Влітку 2003 року відзначило 500-річчя першої писемної згадки село Хоростець Козівського району на Тернопільщині. Богдан Андрусишин, доктор історичних наук, професор НПУ ім. М.П. Драгоманова: – Мені вдалося віднайти її ще у 1982 р., коли, будучи студентом, працював у Центральній науковій бібліотеці АН УРСР (нині Національна бібліотека імені В.І. Вернадського) у відділі рідкісної книги, готуючи дипломну роботу.

Від Хоростця – до України // Освіта. – 12–19.05.04, № 23. – С. 12–13.

№ 50. Только что вышла из печати книга заведующей отделом формирования музыкальных фондов НБУВ имени В.И. Вернадского кандидата искусствоведения

Ларисы Ивченко «Реконструкція нотної колекції графа О.К.Розумовського за каталогами XVIII сторіччя». Библиотека издала этот труд совместно с Национальной академией наук Украины. На 644 страницах формата А4 миру впервые явилась информация об одном из величайших сокровищ, которыми владеет наша держава. Уже сейчас стало ясно, что допечатка тиража или переиздание этого труда за рубежом были бы крайне необходимы: его ждут десятки крупных библиотек Европы, в первую очередь – Австрии, Германии, Чехии. Предвосхищая появление этой монографии, заведующий музыкальным отделом Национальной библиотеки в Праге (Клементинума), доктор Юлиуш Гулек в журнале *Music News from Prague* писал так: «Появление каталога коллекции, а также ее научное исследование интригует всех музыковедов мира». В филиале Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского, что на улице Владимирской, хранится уникальное собрание нот, принадлежавших графу Алексею Разумовскому (1748-1822), министру просвещения России, действительному тайному советнику, старшему сыну гетмана Украины Кирилла Разумовского. Это собрание в течение долгого времени находилось в Яготине, а в 1918 году его перевезли в Киев. Основная часть собрания (около трех четвертей) действительно принадлежала графу Алексею, но для музыкантов более привычно название «Коллекция Разумовских». В книге Ларисы Ивченко два раздела. Первый посвящен теме «Разумовские и музыкальная культура XVIII – начала XIX веков». В нем идет речь о четырех представителях рода Разумовских (Алексее, Кирилле, Алексее Кирилловиче и Андрее Кирилловиче) и их связях с музыкой. А второй раздел составляет собственно реконструкцию коллекции. Что же собой представляет эта коллекция? Очевидно, это единственная сохранившаяся в Украине частная нотная библиотека XVIII века. Да и во всем мире таких библиотек сохранилось немного. Особенно интересно, что мы располагаем уникальными подлинными каталогами того времени, которые сами по себе являются значительным пластом мировой музыкальной культуры. Это восемь книг в кожаных переплетах. На них имеются суперэкслибрисы, в которых под графской короной с девятью перлами красуется вензель АСР. Каждая из них посвящена одному из музыкальных жанров – сонатам, дуэтам, трио, квинтетам, секстетам, концертным симфониям, симфониям и концертам. Еще одна, девятая тетрадь каталога, посвященная квартетам, была в значительной мере заново реконструирована самим автором. Все каталоги репродуцированы в книге полностью, что станет неизменным источником информации для всех музыкантов, музыковедов и библиографов в мире. Некоторые документы, внесенные в эти каталоги утрачены. Количество единиц хранения, находящихся на сегодня в коллекции, около 1700. В ней представлены все жанры музыки XVIII века – от дуэтов до симфоний и от отдельных арий до опер. Коллекция собиралась в течение последней четверти века, хотя в ней есть и более ранние документы, принадлежавшие, по-видимому, старшим Разумовским (Алексеем и Кириллу). Впоследствии собрание дополнялось потомками. На титульных листах многих нот есть гравюры-иллюстрации. Поэтому даже издания сочинений забытых авторов представляют большую историческую ценность. В отличие от книг и нотных изданий, рукописные копии нот тогда были дешевле. Они также представлены в собрании. Идеальной моделью обработки любого архива является такая, при которой сверхзадачей становится воссоздание архива в том виде, в котором он существовал ранее, независимо от количества сохранившихся единиц. Именно по такому, порой почти детективному пути и пошла автор книги. У нас сохранились единственные в мире экземпляры некоторых изданий. Таковых насчитывается около пятидесяти. Другие нотные издания в большинстве случаев тоже из немногих сохранившихся. Далекое не всегда их наличие в Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского отражено в международных указателях. Публикация работы Ларисы Ивченко впервые создает условия для информационного прорыва, способного произвести настоящий культурный шок в Западной Европе. Среди раритетов – издания сочинений Тартини,

Корелли, Гайдна, Моцарта, сыновей Баха. Имеются и редчайшие авторские рукописи опер итальянского композитора Дженнаро Астаритта «Необитаемый остров» и «Сбитенщик». Последняя была написана на либретто Княжнина по заказу Алексея Разумовского. Представлены даже рукописные копии сочинений прусского короля Фридриха II (Великого). Почти о каждом экземпляре коллекции можно рассказать увлекательную историю. Есть в коллекции произведения и отечественных композиторов, в основном это ноты начала XIX века, возможно, из собрания Варвары Репниной, дочери Алексея. Хотя о существовании коллекции известно давно, полной информации о ней пока не имел никто. Современный каталог, который бы охватил сто процентов наличного материала, полностью еще не издан, ознакомиться с собранием в целом можно только в библиотеке. В научно-справочном аппарате издания, помимо прочего, имеется указатель издателей, печатников и граверов, генеалогическое древо Разумовских и указатель инструментального состава произведений, представленных в коллекции. Сейчас готовится второй выпуск книги, в котором будет помещена реконструкция остальной части сохранившегося собрания Разумовских и вспомогательные указатели ко всему изданию. О коллекции уже снят фильм, написан ряд статей, в Киеве проводились выставки и материалы коллекции всегда были доступны читателям.

***Москалец А. Коллекция Разумовских раскрывает свои тайны
// Зеркало недели. – 31.07.04, № 30. – С. 18.***

№ 51. В Национальной библиотеке имени В.И. Вернадского хранятся сотни тысяч книг, брошюр и просто листочков, которые представляют собой как информационную ценность, так и историческую. Им посвящаются современные книги, статьи и диссертации. Корреспонденты «Сегодня» решили прикоснуться к этим настоящим памятникам в День библиотек. В читальном зале отдела старопечатных и редких изданий царит библиотечная тишина. Людей совсем немного. В этом отделе находятся 55 тысяч старинных книг. – Здесь есть все: и художественная литература, и политические памфлеты, и географические карты, и научные сочинения, разукрашенные вручную, – говорит кандидат исторических наук Галина Ковальчук, доставая с полки одну из книг. – Вот, например, астрономия: здесь есть описания неба, звезд и тут же – движущийся макет Солнечной системы. Литература эта – зарубежная. Чтобы ее прочитать, нужно не только владеть иностранными языками, но и знать архаизмы, которые употреблялись несколько веков назад. Сотрудники этого отдела знают до десяти языков. Частные коллекции стоят особняком, к примеру, библиотеки семей Потоцких или Вишневецких. Многие книги были сохранены для истории только потому, что хранились у них. А пометки на полях иногда рассказывают о неизвестных событиях. Именно по таким заметкам Галина Ковальчук определила, что они располагают книгами из библиотеки Романовых. Есть здесь так называемые «подносные» книги. Их подносили императору для чтения и поэтому оформляли особенно красиво. Они были номерными и, чем меньше номер, тем ближе к самодержцу, а значит – ценнее. Для изготовления фолиантов брались невероятно качественные бумаги, эмали, чернила. Например, «Отчет железнодорожного управления» представляет собой полиграфический шедевр. Сама Галина Ивановна занимается книжными памятниками: многие экземпляры едва ли не единственные в мире. Она показала уникальную книгу, принадлежавшую русскому издателю Бекетову. Кроме того, что редкая – он умышленно выпускал книги для царя и своих друзей малыми тиражами в 50, 70 экземпляров, – так еще поместил в ней статью про Ивана Мазепу. Рядом малоизвестная гравюра с его изображением. Сделал Бекетов это как раз в то время, когда гетьман считался преступником и говорить о нем, не то что печатать, было запрещено.

***Строковская Н. Ноты в 100 килограммов написаны от руки
// Сегодня. – 02.10.04, № 222. – С. 8.***

№ 52. У Волинському державному університеті ім. Лесі Українки відбулася презентація книги великого патріота і борця за православ'я, талановитого поета Данила Братковського «Світ, по частинах розглянутий». Із близько 5 тис. примірників його книги, виданої польською мовою в 1697 р. у Кракові, залишилося лише 13 в Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського.

Клімчук Л. Пенсіонерка Парасковія Антонюк пожертвувала 450 гривень на видання книги поета-патріота Данила Братковського. Усі жертводавці і спонсори вписані у відроджену книгу // Луцький Замок. – 07.10.04, № 41. – С. 2.

ВІДДІЛ ГАЗЕТНИХ ФОНДІВ СІАЗ:

№ 53. Леонид Данилович в качестве гвоздя для скрепления уз дружбы между российским и украинским народами привел слова Антона Чехова: «Украина дорога и близка моему сердцу. Я люблю ее литературу, музыку и чудесную песню, наполненную очаровательной мелодией. Я люблю украинский народ, который дал миру такого титана, как Тарас Шевченко. Русский и украинский народы всегда были, есть и будут наилучшими друзьями!». Впервые похожие слова, приписываемые Чехову, появились в 127-м номере газеты «Советская Украина» за 1 июня 1941 года в статье А.Шеметова «А.П.Чехов об Украине». В этом материале автор описывает свою встречу с академиком Агатангелом Крымским, который рассказал о своем общении с Чеховым. Любезность работников Центральной научной библиотеки имени В.И. Вернадского помогла оперативно получить копию этой газеты, а также других материалов, объясняющих дальнейшие метаморфозы, которые со временем произошли с этим «первоисточником».

Смаль О. «Я тоже ленивый хохол...» // Зеркало недели. – 31.01–06.02.04, № 4. – С. 18.

№ 54. Том 10 (частина 2) видання «Документи і матеріали історії ОУН» містить наукові статті, документи щодо історії створення та функціонування газети «Українське Слово» 1941 р. в Києві. Основну частину тому становлять вибрані статті з газети та її додатків: «Література і Мистецтво», «Літаври», «Останні Вісті». Подаються також покажчики публікацій та авторів газети. При підготовці збірника використано комплекти газети «УС» та її додатків з фондів Бібліотеки ім. О.Ольжича і Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського.

Видавництво імені Олени Теліги пропонує вам такі книги // Українське слово. – 27.10–02.11.04, № 44. – С. 15.

БІБЛІОТЕЧНІ КАТАЛОГИ. КАТАЛОГІЗАЦІЯ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:

№ 55. Про інформаційне обслуговування педагогів розповіла директор Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. Василя Сухомлинського Павла Рогова: – Плануємо сформувані на базі бібліотеки галузевий центр корпоративної каталогізації з питань педагогіки, освіти, який співпрацюватиме з майбутнім центром корпоративної каталогізації Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського.

Потребує наукового супроводу // Освіта України. – 23.04.04, № 31. – С. 5.

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:

№ 56. «Барви життя». Так називається Всеукраїнський проект соціально-культурної реабілітації людей з обмеженими фізичними можливостями, який проводить Всеукраїнська організація інвалідів «Союз організацій інвалідів України» за підтримки Міністерства праці та соціальної політики України. Головною метою проекту є

сприяння розвитку процесу соціально-культурної й творчої реабілітації та адаптації інвалідів за допомогою мистецтва, а також реалізація Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для інвалідів. Звання лауреата присуджено організаціям, які допомагають реабілітації інвалідів. У номінації «Заклад культури» кращими визнано Культурно-просвітницький центр Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського і Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка.

Дядькова Н. «Барви життя» // Соціальна політика. – 11.11.04, № 45. – С. 8.

ВИСТАВКИ:

№ 57. Виставку «Любіть Україну!» презентує до Дня соборності Київська організація спілки фотохудожників. Експозиція робіт двадцяти столичних фотографів розгорнеться в Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського.

Сьогодні // Хрещатик. – 21.01.04, № 7. – С. 1.

№ 58. Сегодня в нашей истории знаковое событие – 85-летие провозглашения «Акта злуки», официально отмечаемое с 1999 года как День соборности Украины. В Национальной библиотеке имени В.И. Вернадского накануне исторического события открылась фотовыставка «Любіть Україну...». Ее инициаторы – киевская организация Союза художников Украины, представительство корпорации Коники Минолта в Украине, Культурно-просветительский центр Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского – приурочили к 85-летию эпохального события проведение конкурса фоторабот. На нем было представлено около 150 работ киевских мастеров фотообъектива, членов Союза фотохудожников Украины. Почти сотня лучших работ 20 участников конкурса, которые соревновались в четырех номинациях – портрет, пейзаж, репортаж, жанровая фотография, – представлены на выставке. Среди них и запечатленные события, связанные с возрождением празднования «Акта злуки» в первые годы независимости, и персонифицированные портреты участников празднования Дня соборности и других знаменательных дат.

Чему учит «Акт злуки» // Киевские Ведомости. – 22.01.04, № 12. – С. 5.

№ 59. «Любіть Україну» – ці рядки Володимира Сосюри стали назвою виставки світлин, репрезентованої Київською філією Спілки фотохудожників. За словами її голови Олександра Лепетуна, двадцять столичних майстрів надіслали на суд журі сто п'ятдесят робіт. Вибрали дев'яносто чотири. Експозиція в Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського триватиме ще місяць. У портретах, пейзажах, репортажах, жанрових знімках простежуються історія родоводу, народні традиції, епоха становлення незалежності України.

Бордійчук Н. У бібліотеці імені В.І. Вернадського триває фотовиставка «Любіть Україну» // Хрещатик. – 23.01.04, № 9. – С. 3.

№ 60. До Дня соборності України в Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського відкрито фотовиставку «Любіть Україну!». На ній представлено роботи 20 київських авторів, а організатором виступила київська організація Спілки фотохудожників України.

Фотофакт // Голос України. – 24.01.04, № 14. – С. 1.

№ 61. «Любіть Україну» – перший рядок відомого вірша Володимира Сосюри став назвою фотовиставки, яка відкрилася у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського з нагоди 85-річчя Соборності України. Їй передував конкурс – члени Київської організації Спілки фотохудожників України змагалися в чотирьох номінаціях: портрет, пейзаж, репортаж, жанр. З 150 творів, представлених на конкурс, найкращими визнано 92, які експонуються на виставці. Журі вже визначило переможців конкурсу фототворів,

та є в організаторів виставки «Любіть Україну» ідея вручити призи глядацьких симпатій. Право назвати імена їхніх володарів надається відвідувачам виставки.

Крон Т. В об'єктиві – реальне й омріяне // Демократична Україна. – 24.02.04, № 21. – С. 10.

№ 62. Київський художник Гліб Гржабовський. У Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського відкрито вже п'яту в його житті персональну виставку «Розум і плоть». У день її відкриття сталася ще одна приємна подія: світ побачила однойменна книга Гліба Гржабовського (поки що у вигляді самвидавівського рукопису). У збірці – поезія і невеличкі філософські трактати автора. Митець поділив твори, що експонуються, на дві серії. До першої, названої «Рана», увійшли картини, схожі на фотоспалах на чорному тлі. Назва другої серії робіт тотожна назві виставки – «Розум і плоть». Тут різноколірні роботи.

Крон Т. Година пік на мості «ЕГО» // Демократична Україна. – 11.03.04, № 28. – С. 10.

№ 63. Национальная библиотека имени В.И. Вернадского (пр-т 40-летия Октября, 3, 257-97-18). Персональная выставка Аллы Ткаченко.

Виставки // Сьогодні. – 16.03.04, № 59. – С. 8.

№ 64. Персональна виставка Володимира Мусієнка, старшого наукового співробітника, доцента кафедри теплотехніки, охорони праці та навколишнього середовища Київського національного університету технологій та дизайну, під поетичною назвою «Малюю світ, який люблю безмежно...» відкрилася у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського.

Максимова Н. Поезія душі на полотні допомагає не лише у творчості // Профспілкові вісті. – 21.05.04, № 20. – С. 12.

№ 65. «Ми – з України». Так називається книжкова та фотовиставка, яка відкрилася в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського з нагоди 13-ї річниці незалежності України.

Фотофакт // Голос України. – 20.08.04, № 155. – С. 2.

№ 66. У Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського розпочала роботу книжково-інформаційна та фотографічна виставка «Ми – з України», присвячена 13-й річниці Незалежності. До експозиції увійшли експонати, які висвітлюють життя й діяльність видатних учених, дослідників, мислителів, представників технічної інтелігенції, письменників, композиторів та акторів, які народилися в Україні. Відвідувачі довідаються про співвітчизників, які прославили країну за її межами, представляли нашу інтелектуальну еліту в світі й зробили вагомий внесок у розвиток науки й культури різних країн.

Без заголовку // Демократична Україна. – 21.08.04, № 105. – С. 1.

№ 67. Що нашого цвіту по всьому світу, можна ще раз переконатися, відвідавши книжкову та фотовиставку «Ми – з України», яка відкрилася в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського до Дня Незалежності. В експозиції виставки представлено фотокопії портретів видатних українців, подано стислу біографію, літературу про життя та діяльність, архівні документи (або їх копії), епістолярну спадщину.

Гармаш Г. Про народжених в Україні // Слово Просвіти. – 26.08–01.09.04, № 35. – С. 11.

№ 68. Одне із завдань сучасної вітчизняної науки – відновити справедливість щодо тих, хто не з власної волі опинився поза межами батьківщини. Саме цій ідеї і підпорядковано концепцію фото-та книжково-ілюстративної виставок «Ми – з України», яку розгорнуто в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського. Особливий настрій створюють високохудожні роботи членів Спілки фотохудожників

України – ландшафтні та міські пейзажі. В урочистому відкритті виставки, приуроченої до 13-ї річниці Незалежності України, взяли участь представники органів державної влади, дипломатичного корпусу, відомі вчені, громадські діячі. Заступник генерального директора НБУВ, кандидат історичних наук Анатолій Бровкін, тепло вітаючи присутніх, повідомив, що при підготовці експозиції використано універсальні фонди НБУВ (понад тисячу одиниць збереження), архівні документи, епістолярну спадщину. На сторінках книг і документів, зазначив промовець, розкриваються життя і діяльність таких видатних вихідців з нашої землі (незалежно від національності), як Анна Ярославна, Дмитро Антонович, Іван Багряний, Василь Барка, Олена Блаватська, Ілько Борщак, Олександр Вертинський, Владислав Городецький, Дмитро Донцов, Дмитро Дорошенко, Михайло Драгоманов, Юрій Дрогобич (Котермак), Леопольд фон Захер-Мазох, Василь Касіян, Григорій Китастих, Джозеф Конрад, Олександр Кошиць, Василь Кричевський, Соломія Крушельницька, Володимир Кубійович, Олександр Лотоцький, Євген Маланюк, Микола Миклухо-Маклай, Іван Огієнко, Улас Самчук, Ігор Сікорський, Наталія Полонська-Василенко, Іван Смаль-Стоцький, Степан Тимошенко, Іван Феценко-Чопівський, Шолом Алейхем, Дмитро Чижевський та ін. Хронологія: від часів Київської Русі – до сьогодні. Редактор «Українського форуму» Віталій Аблицов звернув увагу присутніх на те, що український світ – не тільки україномовний: у США це – колишній заступник командувача корпусу морської піхоти генерал Самійло Яськівка, космонавти Карел Бубко, Джудіт Резник, Джеймс Павельчук, Хаді Стефанишин, у Росії 34 космонавти – вихідці з України. В Україні народилося сім лауреатів Нобелівської премії; зокрема у Львові – відомий винахідник водневої бомби (перший – Теллер) Станіслав Улам; Львівський політехнічний інститут закінчив Кістяківський, який винайшов вибухівку. В Парижі живе народжений на Волині, видатний фізик, лауреат Нобелівської премії Жорж Шарпак. Чотири прем'єр-міністри Ізраїлю, два президенти, половина кнесету – з України.

Хоч ми в краях, де сонце сходить в інший час // Українське слово. – 01-07.09.04, № 36. – С. 14.

№ 69. «Ми з України». Так назвали книжково-інформаційну виставку, яку відкрито у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського. Редактор газети «Український форум» В.Аблицов навів цікаві дані: виявляється 34 російські космонавти – з України, до десятка нобелівських лауреатів – українці, чотири лікарі американських президентів – теж наші земляки. А на одному з сайтів В.Аблицов натрапив: «Израиль создали русские». Звідки ж вони? З Полтави, Жмеринки... На виставці було представлено близько тисячі праць – усіх авторів не перелічити. Це й відомі вже твори І.Багрянова, Ю.Шевельова, О.Білецького, Д.Чижевського, І.Пулюя, С.Смаль-Стоцького, і невідомі редакції творів Шолом-Алейхема, Б.Лепкого... Як зазначив С.Корчинський, для експонування відбирали праці тих авторів, які народились в Україні, але прославилися за її межами. Відвідувачі також мали нагоду оглянути ще невідомі зразки рукописів творів письменників, рідкісні фото капели бандуристів ім. Т.Шевченка, диригентом якої в 1968 році був Г.Китастих.

«Ми з України» // Літературна Україна. – 23.09.04, № 37. – С. 4.

№ 70. Большая группа киевлян побывала в культурно-просветительском центре Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского, где открылась выставка графики донецкого художника Александра Голощука. Вниманию жителей столицы дончанин предложил офорты из серий «Война и музыка», «Слово», «Александр Блок»: поэма «Двенадцать».

Вернисажи: Киев и Донецк // Вечерний Донецк. – 09.11.04, № 165. – С. 1.

ЗУСТРІЧІ, ВЕЧОРИ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ:

№ 71. Вершиною наукового подвигу відомого збирача, дослідника і пропагандиста українських духовних цінностей Богдана Ясінського, результатом понад десятирічної його праці стало фундаментальне бібліографічне дослідження «Літературно-науковий вістник. Показчик змісту. Том 1-109 (1898-1932)», яке побачило світ торік у знаному й авторитетному київському видавництві «Смолоскип». На презентації «Показчика» в Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського згадувалося, якою тяжкою працею давалося це видання. Б.Ясінському доводилося починати з того, щоб віднайти повний комплект ЛНВ, видання, на нинішні часи, рідкісного, раритетного. Частина його ще в радянську добу таємно передав (у мікрофільмах) О.Путро, нині доктор історичних наук, професор. Оскільки робота була, так би мовити, «позаплановою», працювати доводилося в рідкісні хвилини відпочинку, вночі, коли вся родина спала. Понад 10 тис. бібліографічних карток «наклацано» на машинці! Допомогали колеги – бібліотекарі, читачі першої редакції: проф. Г.Лужницький, д-р Маланчук, проф. Дмитро Штогрин з Іллінойського університету (він же – автор передмови), Ф. Погребенник. Рукопис до друку допомагали готувати Катерина Кончаківська, Марта Патериза, Галина Кулай, Тамара Скрипка, кий вський бібліограф Тетяна Добко. Видання затверджене Видавничою комісією НТШ Америки, його реалізація стала можливою завдяки Фондові п. Олени Джуль при цьому товаристві. Показчик охоплює всі числа часопису, укладений на сучасній методологічній основі, містить, крім додатків, сім тематичних масивів – від змісту ЛНВ до його предметних рубрик, переліку перекладів і перекладачів, криптонімів та псевдонімів, некрологів. Народившись далеко за межами України, праця добродія Ясінського за обсягом і змістом не має, здається, аналогів у вітчизняній бібліографії.

Бурбан В. Американець, який ніколи не забував, що він українець // Український форум. – 30.03.04, № 11–12. – С. 5.

№ 72. У 2000 р. вийшов у світ черговий том «Записок наукового товариства ім.Шевченка» (Філологічна секція. Т.213) – «Літературно-науковий вістник: Показчик змісту. Т.1-109 (1898-1932)», надрукований україно-американським видавництвом «Смолоскип». Автор та упорядник показчика – відомий Українознавець, наш співвітчизник Богдан Дмитрович Ясінський. На презентації бібліографічного показчика, що відбулася в листопаді минулого року в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського, упорядник повідомив, що робота над показчиком зайняла понад десять років його творчої діяльності. Коли директор НБУВ, академік О.Онищенко, охарактеризувавши згадане видання як львівсько-київське (ЛНВ виходив з січня 1898 р. до грудня 1906 р. у Львові, з січня 1907 р. до вересня 1919 р. у Києві і з травня 1922 р. до липня 1932 р. знову у Львові), надав слово гостю з Америки, присутні зрозуміли, що презентаційний показчик – значна подія в культурному житті не лише України. Виступ Б.Ясінського всі сприйняли з великим інтересом. Він повідомив, що показчик змісту «Літературно-наукового вістника» відображає весь період його існування. Це суттєво доповнює першу спробу в цьому плані В.Доманицького «Показчик змісту «Літературно-наукового вістника. Томів I-XX (1898-1902)» з передмовою Івана Франка. Б.Ясінський наголосив, що в діаспорі не було жодного повного комплекту ЛНВ, тому суттєву допомогу йому надав співробітник НБУВ професор О.Путро, вчені-книгознавці України та за її межами – Г.Лужницький, Р.Маланчук, Д.Штогрин, Ф.Погребенник, а також видавці та бібліотечні працівники К. Кончаковська, Г.Кулай, М.Патериза, Т.Добко, Т.Скрипка та ін. Рецензоване видання є великим за обсягом (понад 500 сторінок) і побудоване за розробленою упорядником схемою. Воно адресоване науковцям, викладачам і студентам навчальних закладів. Видання ілюстроване – подано фотографії обкладинок «Літературно-наукового вістника» 1898-го, 1901-го та 1907 років.

Вагогий внесок в українську бібліографію // Думська площа (Одеська обл.). – 21.05.04, № 20. – С. 9.

№ 73. «Нехай не гасне світ науки». Така назва книжки Василя Шендеровського. Нещодавно ця книжка презентувалась в актовій залі Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. Вона містить п'ятдесят нарисів про українських учених, що зробили вагомий внесок до скарбівні світової науки і культури.

Пасемко І. «Нехай не гасне світ науки» // Українське слово. – 02–08.06.04, № 23. – С. 11.

№ 74. Відомим діячам української діаспори присвячена й книга Михайла Слабошпицького «Незагублена українська людина». Її презентація відбулася на початку наукової конференції «Проблеми розвитку української державності на сучасному етапі», присвяченій 13-ій річниці незалежності України. Іван Багряний, Василь Барка, Олена Блаватська, Ілько Борщак, Олександр Вертинський, Володимир Горовиць, Дмитро Донцов, Василь Касіян, Григорій Китастих, Олександр Кошиць, Василь Кричевський, Володимир Кубійович, Євген Маланюк, Ігор Сікорський... Лише побіжний перелік імен, якими пишається Україна.

Гармаш Г. Про народжених в Україні // Слово Просвіти. – 26.08–01.09.04, № 35. – С. 11.

№ 75. Відбулася наукова конференція «Проблеми розвитку української державності на сучасному етапі». Її організатори – НАН України, академічні установи – Інститут держави і права імені В.М. Корецького та Інститут політичних і етнонаціональних досліджень, Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. Конференцію було розпочато з презентації книги Михайла Слабошпицького «Незагублена українська людина». На цю акцію спеціально прибули добре відомі в Україні добродійники Михайло Гоян (Австралія) та Марія Фішер-Слиж (Канада).

Хоч ми в краях, де сонце сходить в інший час // Українське слово. – 01–07.09.04, № 36. – С. 14.

№ 76. 15 вересня 2004 р. стало днем правдивого повернення в Україну великого українського патріота і поета Данила Братковського. У відділі стародруків бібліотеки імені В.І. Вернадського відбулася презентація книжки Данила Братковського «Світ, по частинах розглянутий». Вперше видрукувана в Кракові в 1697 р., вона сьогодні побачила світ у Луцьку, до того ж в унікальному вигляді – фототипічне видання подано водночас із перекладом сучасною українською мовою 525 віршів, з передмовою та примітками лауреата Національної премії України ім. Т.Шевченка, відомого письменника В.Шевчука, а також із джерелознавчими працями та новочасними студіями про Братковського. До презентації підготовлено книжкову виставку, де можна побачити унікальні матеріали – оригінал книжки Данила Братковського, праці про поета О.Бірюліної, В.Антоновича, М.Максимовича, В.Липинського, В.Доманицького, матеріали конференції, котра відбулася в Луцьку 2002 р., та ін.

Соболь В. Діамант у попелі // Літературна Україна. – 30.09.04, № 38. – С. 7.

№ 77. Щойно у Волинській обласній друкарні віддруковано перші примірники фототипічного видання книги Данила Братковського «Світ, по частинах розглянутий» (Краків, 1697 р.). Днями у відділі стародруків і рідкісних видань Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського, де зберігається оригінал книги, та у Будинку Національної Спілки письменників України в Києві відбулись презентації фототипічного видання. У них взяли участь вчені, літературознавці, критики, письменники, журналісти, читачі. Вихід книги було оцінено як помітну подію в культурному житті українського і польського народів. Після презентації члени редколегії видання, автори статей, жертводавці одержали примірники видання. Дебютувала тут і повість Андрія Бондарчука «Знімали у тайзі кіно про хліб» – про голодомор 1932-1933 р. р., яка щойно вийшла друком. На знак вдячності Анатолій Бровкін вручив йому для волинян точну копію оригіналу книги Д. Братковського,

виготовлену фахівцями Національної бібліотеки. Незабаром презентація книги Данила Братковського «Світ, по частинах розглянутий» відбудеться в Луцьку.

*Данило Братковський повернувся // Волинь. – 05.10.04, № 112.
– С. 3.*

№ 78. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, Волинський краєзнавчий музей та Волинське крайове братство Св. ап. Андрія Первозваного (Луцького Хрестовоздвиженського) підготували і видали фототипічне видання єдиної книги українського поета та громадського діяча Данила Братковського «Світ, по частинах розглянутий» з паралельним перекладом із польської мови Валерія Шевчука. Свого часу твір було випущено у світ у Кракові друкарем Франтішком Цезарієм накладом понад 4000 примірників. Данило Братковський видав збірку власним коштом і прагнув, щоб його працю прочитали якнайбільше людей і усвідомили своє буття. У НБУВ відбулася презентація непересічної наукової праці, в яку, крім блискучого перекладу, здійсненого видатним українським сучасним письменником В.Шевчуком, включено історичні та книгознавчі дослідження. З неординарною подією присутніх привітав заступник генерального директора НБУВ кандидат історичних наук Анатолій Бровкін. У залі зібралися співробітники інститутів НАН України, викладачі вищих навчальних закладів та бібліотек столиці. Спеціально було підготовлено книжкову виставку під назвою «Данило Братковський. «Людина вчена, поет прекрасний...». У фондах НБУВ зберігається 13 примірників книжки, виданої 1697 року. Вони різняться між собою обсягом, оправами та позначками власників; кожен із примірників – цінність для науки, тому не підлягає передачі в інші руки чи даруванню. З огляду на стан збереженості паперу під час роботи над перевиданням було використано примірник НБУВ із шифром Іп 1853. Широкий загал України відкриває для себе ім'я Данила Братковського. На презентацію прийшли вчені, з якими він не просто був у творчості поруч, а й певною мірою змінив їхнє життя, погляди, світобачення. Це – Валерій Шевчук, Василь Яременко, Ростислав Радишевський, Микола Жулинський, Сергій Гальченко, Ольга Соболюк, Олена Дзюба та інші. Вони поділилися своїми роздумами щодо значення поета-патріота для української історії та літератури. Й одноставно наголосили: йдеться про відновлення справедливості, про заповнення «білих плям» у нашій історії, про пошук розв'язання українсько-польських проблем. Видавати книгу допомагали більше ста добровільників, серед них – голова Української республіканської партії «Собор» А. Матвієнко, начальник відділу з питань охорони культурної спадщини Волинської облдержадміністрації В.Ворона, редакції луцьких газет «Сім'я і дім» (редактор І.Корсак) та «Луцький замок» (редактор О.Шумик). Завершуючи презентацію, А.Г.Бровкін подякував присутнім за участь, а представникам Волинського крайового братства Св. ап. Андрія Первозваного подарував репринтне видання оригіналу збірки Данила Братковського, виготовлене в редакційно-видавничому центрі НБУВ.

Гавриленко Н. Слово до нас – через триста років // Українське слово. – 06–12.10.04, № 41. – С. 11.

№ 79. 21 жовтня на запрошення Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського та за активної участі керівника культурно-просвітницького центру цієї бібліотеки Наталії Солонської в одному із затишних бібліотечних залів відбулася зустріч керівництва Національної Спілки письменників України, колективу редакції газети з читачами, завідувачами бібліотек, школярами та студентами. Разом із творчими працівниками «ЛУ» на цю зустріч прийшли заступник голови НСПУ Петро Осадчук, секретар НСПУ Олесь Лупій, головний редактор журналу «Київ» Віктор Баранов, головний редактор журналу «Пам'ять століть» Анатолій Денисенко, заступник директора видавництва «Український письменник» Микола Славинський. Головний редактор «Літературної України» Петро Перебийніс розповів про славу історію газети, про сьогоднішні і творчі плани на майбутнє. Надзвичайно цікавими й корисними були

виступи присутніх на зустрічі читачів газети. Вони зазначили, що газета стала змістовнішою, в ній знаходять відгук найактуальніші події політичного, суспільного та літературного життя України.

Зустріч із читачами // Літературна Україна. – 28.10.04, № 42. – С. 2.

№ 80. Ідея перевидання першого повного українського перекладу Пантелеймона Куліша, Івана Пулюя та Івана Нечуя-Левицького скристалізувалася й дістала належну культурологічну аргументацію і поважне наукове підґрунтя. Початкова думка перевидати пам'ятку фототипією з дотриманням особливостей оригіналу не витримала критики. Оригінал містить багато друкарських помилок, до яких, напевно, ані Пантелеймон Куліш, ані Іван Пулюй таки не причетні. Тому нам довелося цілковито перебрати весь текст наново, усунувши усі помічені нами технічні хиби оригіналу. Але лексично оригінальний текст видання 1903 року збережений нами цілковито, причому до літери збережено відповідність кожної сторінки нашого видання оригіналові. Зберігши формат сторінок і книги в цілому, разом з оформленням і тисненням оправи, ми добрали сучасного шрифту, звичнішого й зручнішого для читацького ока. Презентації в Київському музеї Тараса Шевченка та Національній науковій бібліотеці імені В.І. Вернадського засвідчили непересічний вплив високохудожнього духовного українського слова на всі верстви свідомої людності, глибоке зацікавлення світської громадськості та українського духівництва цими видатними пам'ятниками нашої духовної культури й історії. Національна наукова бібліотека, чиї широкі контакти у всьому світі загальноновизнані, має намір поширити інформацію і, можливо, якусь кількість примірників у провідних бібліотеках світу.

Козирський В., Шендеровський В. Сто років українській Біблії // Літературна Україна. – 09.12.04, № 48. – С. 3.

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ:

№ 81. По ініціативе Национальной академии наук Украины, Посольства Республики Польша в Украине, Национальной библиотеки Украины имени В.И. Вернадского, Института политических и этнонациональных исследований НАН Украины, Киевского Национального университета им.Т.Г.Шевченко, Института истории НАН Украины и других структур в Киеве открылась книжно-иллюстративная выставка «Польша: история и настоящее», а также прошел «круглый стол» «Украина – Польша: европейское соседство». На выставке в Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского вниманию киевлян и гостей столяного града представлены материалы, освещающие историю и сегодняшнюю жизнь Полонии, а также ее роль в развитии цивилизации. Особое внимание уделено вопросам интеграции и сотрудничества братских славянских народов. Причем не только в прошедшие исторические эпохи, но и в настоящее время. В ходе научно-практической конференции за «круглым столом» обсуждались результаты работы украинско-польской комиссии, сопоставляющей и координирующей содержание учебников, в первую очередь – по истории. Рассматривались различные аспекты украинско-польского культурного сотрудничества в эпохи ренессанса, барокко, а также – в XIX-XX веках и в начале III тысячелетия. Здесь же состоялась презентация научных трудов украинских авторов, посвященных украинско-польским отношениям.

Исаев И. Развитие дружбы братских народов // Киевский вестник. – 22.06.04, № 65. – С. 1.

№ 82. Директор Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського академік Олексій Онищенко урочисто відкрив книжково-ілюстративну виставку «Польща вчора та сьогодні». Акція відбулася в рамках Року Польщі в Україні. Президент Центру українсько-польських студій Таїсія Зарецька зауважила, що таких раритетних колекцій стародруків та новітніх публікацій, як у Києві, немає навіть у Варшаві чи Кракові. А ще

подарувала підбірку сучасної літератури польських авторів. На круглому столі вчені порушили й питання про кончу потребу змінити імідж земляків на тлі всезагальної міграції. – Наш громадянин не повинен асоціюватися з бандитом, у якого руки в польській крові, – вважає Мирослав Попович. Заступник директора Інституту історії України Станіслав Кульчицький сказав, що треба починати долати негатив ще зі шкільного віку. Подбати про підручники з історії України й Польщі, вилучити епізоди, що породжують ворожість одне до одного. У стосунках українців і поляків було немало хорошого. Та й історія спільна. Це засвідчує нинішня виставка. На її стелажах – оригінал листа Адама Міцкевича з Санкт-Петербурга, Грамота короля Яна III Собеського 1687 року, поезії Кароля Войтили, Юліана Соловацького, Стефана Жеромського. Із останніх новинок – роман Збігнева Доміно «Сибіріада польська» про гірку долю засланих, вивезених з рідного краю і залишених напризволяще серед глибоких снігів, про взаємодопомогу без огляду на національність.

Кульова В. Полоністика на берегах Дніпра // Хрещатик. – 23.06.04, № 89. – С. 10.

№ 83. Стародавнє китайське місто Пінсяо, дорога, яка веде до імператорської могили династії Цін, храм Неба, глинобитні будівлі, краєвиди біля моста Цзянлян і сучасні автотраси та хмарочоси, все це можна побачити на фотовиставці у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського до 10 жовтня. В експозиції, присвяченій 55-річчю заснування Китайської Народної Республіки, 58 робіт майстрів Піднебесної. – Ми прагнемо, щоб українці знали більше про нашу державу, – сказав Посол Китаю в Україні Яо Пейшен. – Тому, крім мальовничих пейзажів, відображено й найбільші індустріальні міста.

Кузьменко О. Пізнай Піднебесну. Фотовиставка до 55-річчя заснування Китайської Народної Республіки триватиме в Національній Академічній бібліотеці імені В.І. Вернадського до 10 жовтня // Хрещатик. – 06.10.04, № 146. – С. 10.

БІБЛІОГРАФІЯ. БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВО

НОВІ ВИДАННЯ:

№ 84. Только что вышла из печати книга заведующей отделом формирования музыкальных фондов НБУВ имени В.И. Вернадского кандидата искусствоведения Ларисы Ивченко «Реконструкция нотной коллекции графа О.К.Разумовского за каталогами XVIII столетия». Библиотека издала этот труд совместно с Национальной академией наук Украины. На 644 страницах формата А4 миру впервые явилась информация об одном из величайших сокровищ, которыми владеет наша держава. Уже сейчас стало ясно, что допечатка тиража или переиздание этого труда за рубежом были бы крайне необходимы: его ждут десятки крупных библиотек Европы, в первую очередь – Австрии, Германии, Чехии. Предвосхищая появление этой монографии, заведующий музыкальным отделом Национальной библиотеки в Праге (Клементинума), доктор Юлиуш Гулек в журнале Music News from Prague писал так: «Появление каталога коллекции, а также ее научное исследование интригует всех музыковедов мира». Сейчас готовится второй выпуск книги, в котором будет помещена реконструкция остальной части сохранившегося собрания Разумовских и вспомогательные указатели ко всему изданию. О коллекции уже снят фильм, написан ряд статей, в Киеве проводились выставки и материалы коллекции всегда были доступны читателям.

Москалец А. Коллекция Разумовских раскрывает свои тайны // Зеркало недели. – 31.07.04, № 30. – С. 18.

№ 85. Более шести десятилетий прошло со времени трагедии в Бабьем Яру, но до сих пор отсутствуют комплексные, целостные, основанные на достоверном материале

исследования времени, обстоятельств и топографии расстрелов гитлеровцами населения Киева в Бабьем Яру. Этой нелегкой задаче посвящен недавно увидевший свет первый том труда коллектива киевских историков «Бабий Яр: человек, власть, история: Документы и материалы: В 5 кн. Кн.1. Историческая топография. Хронология событий» (К.: Внешнеторгиздат, 2004). Отметим, что на суд взыскательного читателя вынесен плод сотрудничества представителей общества и государства. Среди издателей первого тома планируемого пятитомного цикла – Общественный комитет «Бабий Яр», Госкомитет по делам национальностей и миграции, Госкомитет архивов Украины, Служба безопасности Украины, Национальная библиотека имени В.И. Вернадского, Музей истории Киева, Украинский центр изучения истории Холокоста. В редакционный совет, который возглавил вице-премьер-министр Украины Д.Табачник, вошли такие научные авторитеты, как академики И.Дзюба, М.Попович, А.Онищенко, а в редакционной коллегии представлены видные отечественные историки.

Синельников О. Документ против мифа: трагедия Бабьего Яра глазами человека, власти, истории // Правда Украины. – 11–17.11.04, № 46. – С. 15.

ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:

№ 86. Київську духовну академію, правонаступницю Києво-Могилянського колегіуму, було закрито на початку 1920 року, частину її приміщень передали штабові Дніпровської військової флотилії, Староакадемічний корпус – філії Центральної наукової бібліотеки Академії наук України. А вся цінна колекція бібліотеки 1923 року, за постановою уряду, переїхала на нове місце проживання – до Всенародної бібліотеки України (зараз Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського).

Бібліотека НаУКМА і її «квартирне питання»: Довідка «УМ» // Україна молода. – 04.11.04, № 207. – С. 10.

ПЕРСОНАЛІ, ОСОБИСТОСТІ:

№ 87. Киевский период остался в душе Владимира Ивановича [Вернадского] светлым воспоминанием. «Дорогая мне Академия и Библиотека», – это его слова. Напомним, что «дорогая Библиотека», одна из крупнейших в мире, носит теперь имя В.И.Вернадского.

Майко И. В.И.Вернадский // КієвлянинЪ. – 18–24.03.04, № 11. – С. 11.

№ 88. 29 квітня 1918 року, коли Україну повністю окупувала тодішня Німеччина на Всеукраїнському з'їзді хліборобів Павла Скоропадського проголошено гетьманом України. Гетьман здійснив чимало добрих справ, котрі живі досі. В серпні гетьман затвердив закон про утворення фонду Національної бібліотеки Української держави.

Курман В. Останній гетьман // Робітнича газета. – 28.07.04, № 110. – С. 1.

ІНФОРМАЦІЯ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:

№ 89. «Коника Минолта Украина» сообщила о победе в тендере на поставку пяти книжных сканеров PS7000. Эти устройства будут установлены в Национальной парламентской библиотеке Украины, Национальной библиотеке Украины имени В.И. Вернадского, Харьковской государственной научной библиотеке им. В.Г.Короленко, Одесской государственной научной библиотеке им. М.Горького и Львовской научной библиотеке им. В.Стефаныка НАН Украины.

[Без заголовку] // Компьютерное обозрение. – 16–22.12.04, № 49. – С. 4.